Új kéve

AZ ÉSZAKI MAGYAR PROTESTÁNS GYÜLEKEZETEK LAPJA

Munkácsy Mihály: Krisztus Pilátus előtt (1881)

ÚJRA EGYÜTT A MUNKÁCSY-TRILÓGIA

A debreceni Déry Múzeumban 2002 decemberétől ismét együtt látható Munkácsy Mihály három hatalmas alkotása: a "Krisztus Pilátus előtt", az "Ecce homo!" és a "Golgota". Az 1881-ben készült Krisztus Pilátus előtt című festményt először Karl Zidelmayer párizsi palotájában, majd Bécsben, Budapesten és Nagy-Britanniában mutatták be; 1886-ban tulajdonosa Amerikába szállíttatta. 1988-ban a kanadai Jozef Tannenbaum vásárolta meg, majd az ottani Hamilton Galériának ajándékozta. A kép egyelőre 2008-ig marad a Déry Múzeumban. A Golgota megvásárlásáról a magyar állam még tárgyal a festmény amerikai tulajdonosával. Lapunk első és hátsó borítóján, valamint a 8. oldalon a trilógiát alkotó műveket reprodukáljuk.

XI. évfolyam 1. szám *Stockholm, 2003. március*

SZOLGÁLATTEVŐK

MOLNÁR-VERESSPÁL *lelkész*
151 64 SÖDERTÄLJE (STH) Granövägen 126
Tel/Fax: 08–550 160 66 Mobil: 070–602 29 68

MAGYARI-KÖPE GÁBOR *másodlelkész*
170 70 SOLNA (STH) Kungsharnra 25 B
Tel: 08–655 49 93 Mobil: 070–248 55 76 *(Új!)*

KÖZPONTI TISZTSÉGEK VISELŐI

JORDÁKY BÉLA *főfelügyelő, az ET elnöke*
428 35 KÅLLERED Gamlehagsvägen 19
Tel: 031–795 25 02 Fax: 031–795 25 04
Mobil: 070–562 31 08

TÓTH ILDIKÓ *főjegyző, Sölvesborgi felügyelő*
294 34 SÖLVESBORG Rektor Dahlsgatan 4 H
Tel/Fax: 0456–140 37 Mobil: 070–892 94 95
0730-25 40 14

PAP IVÁN *központi pénztáros*
181 30 LIDINGÖ (STH) Friskspartarvägen 2
Tel: 08–731 83 60 Fax: 08–731 08 28
Mobil: 0708–30 81 90

VÁJLOK ILDIKÓ *Szeretetszolg.orsz.megbízott*
431 66 MÖLNDAL Eduard Boyes gata 15
Tel: 031–27 02 63

TOVÁBBI GYÜLEKEZETI VEZETŐK

MÁTYÁS ISTVÁN *Boråsi megbízott felügyelő*
507 42 BORÅS Bodagatan 39
Tel: 033–41 79 44

FEKETE JENŐ *Eskilstunai felügyelő*
633 53 ESKILSTUNA Klarbärsvägen 23
Tel: 016–12 00 39 Mobil: 070-920 33 72

LÁSZLÓ BÉLA *Göteborgi felügyelő*
418 31 GÖTEBORG Vädersolsgatan 21
Tel: 031–54 27 19 Mobil: 070–744 19 68

VERESS CSABA *Halmstadi felügyelő*
302 50 HALMSTAD Roskildegatan 13
Tel/Fax: 035–21 00 92

id. VASZI ÁRPÁD *Helsingborgi felügyelő*
252 75 HELSINGBORG Närlundavägen 10
Tel: 042–28 21 35

GAAL ANDRÁS *Jönköpingi felügyelő*
567 31 VAGGERYD Smedbygatan 21
Tel: 0393–161 69

BÖDECS MARGIT *Katrineholmi felügyelő*
642 33 FLEN Junivägen 9
Tel: 0157–129 04

PAPP ANNA *Ljungbyi felügyelő*
341 37 LJUNGBY Ågårdsvägen 19
Tel: 0372–819 67

PITLIK PÁLHÁZI KATALIN *Malmői felügy.*
217 46 MALMÖ Roskildevägen 9 A
Tel: 040–26 76 38

SEBESTYÉN GÁBOR *Stockholmi felügyelő*
126 47 HÄGERSTEN/STH Fastlagsvägen 42/1
Tel: 08–18 41 72

UPPSALA *A felügyelői tisztség jelenleg betöltetlen*

REHÓ ISTVÁN *Västeråsi felügyelő*
723 51 VÄSTERÅS Glasbägargatan 7
Tel: 021–12 09 91

SPÁDA JÁNOS *Växjöi felügyelő*
352 47 VÄXJÖ Hjalmar Petris Väg 10 B
Tel: 0470–76 34 42 Mobil: 070–759 19 21

Külföldről előbb a 0046-ot kell tárcsázni, s a körzetszám előtti 0-t el kell hagyni

Tóth Károly Antal

A csoda

Márpedig csodák nincsenek – vallja a ráció, amelyet akár a tények sem tántorítanak meg, mert mindenre ésszerű magyarázatot talál. Ha nem talál, sem jön zavarba, mert rendületlenül *hiszi*, hogy a jövő tudománya mindent meg tud fejteni majd. Azt is, aminek az árnyékához sem igen tudott évszázadok óta hozzáférni még. Az élet biológiájáról például igen sokat tudunk: leírható a szerkezet bonyolultsága és változatossága, a folyamatok miriádja és azok szinte áttekinthetetlen összefüggései, de arra a kérdésre nincs válasz, hogy tulajdonképpen mi az élet? Az élet működés – mondja a biológus, mintha ezzel megvilágította volna a működés részleteken túli lényegét is. A tudomány okos válaszaiból valahol mindig kimarad a lényeg, mert minőségre vonatkozó kérdéseket megválaszolni természeténél fogva képtelen.

Sokan látják már, hogy az ész észbontó eredményeit mind szélesebb körben tudják ugyan alkalmazni, de mind nehezebben képes azokat átfogni és helyükre tenni az értelem. Nincs messze már az idő, amikor a tudósok kénytelenek lesznek beismerni (egy részük már ma is megteszi), hogy a tudomány gazdag eredményei nem értelmezhetők, ha „számításon kívül" hagyjuk azt, hogy Isten létezik, és cselekvően jelen van a világban.

A tudomány a racionális tények és a mérhető mennyiségek világa. Jézus életének „tudományos vizsgálata" például azt jelenti, hogy történetéből elhagyjuk a természetfölötti elemeket, kitalációknak, ráfogásoknak nyilvánítjuk azokat a cselekedeteit, amelyek csodákhoz kapcsolódnak. Legjobb esetben a „hit"-hez társítjuk őket, és így az egyébként nem megmagyarázható gyógyulásokat önszuggesztió eredményének tekintjük. Vagyis ha „még" nincs is rájuk pontos tudományos magyarázat, nem mondanak ellent olyan megfigyeléseknek, amilyenekre napjainkban is van példa, s amelyekre készen áll a már rutinszerűen előrántható diagnózis.

Jézus visszautasította, amikor „jelet", „bizonyságot" kértek tőle, de személyét és küldetését csodákkal igazolta akkor, amikor azt helyénvalónak látta. Ezeknek életéből való kifaragásával sikerült „kimutatni", hogy Jézus az volt, aminek a tudományos megközelítés eleve feltételezte: egy jó képességekkel és meglátásokkal rendelkező, de végeredményben éppoly közönséges ember, mint mi is vagyunk. A „tudományos" premisszák szerint megszűrt információk alapján természetesen az említett premisszák „igazolódnak". Jézus képéből csak a lényeget rekesztik ki: az Ő igazi minőségét, valódi mivoltát. A „történelmi" Jézus alakjának megalkotása ezért átlátszó szemfényvesztés, de mivel az emberek – különösen tudományos köntösbe burkolt állításokkal – könnyen megtéveszthetők, jól alkalmazható fegyverként a kereszténység elleni világméretű harcban.

A csoda az értelmező szótárak szerint – noha többnyire a képzelet világába utalják – a természeti törvényekkel össze nem egyeztethető jelenséget jelent. Kétségtelenül így van, de akad, aki ezt is másként látja. Egy ilyen különvéleményt olvashattunk néhány éve az Új Kévében: „Isten nem úgy tesz csodát, hogy megszegi a maga alkotta természettörvényeket". Majd zárójelben ez következett: „milyen kevésre becsülik jellemét, akik ilyesmit hisznek". Mintha a mi Istenünk nem maga volna a tökéletesség, hanem olyan lenne, mint egyike a görög isteneknek, amelyek – a halhatatlanság és a hatalombirtoklás isteni vonásait leszámítva – cselszövők, kicsinyesek, gyarlók, akár az emberek. Mintha Őt erkölcsileg kötelezné elvi következetességre a tőle származó természeti törvények, mert egyébként joggal mondhatnánk, hogy jellemtelen! De hát Istennek nem jelleme van, embermódra, hanem folttalan, fénylő dicsősége! Mivel a szöveg írójának szellemisége unitárius, ez a furcsa fogalomzavar minden bizonnyal az unitárius káté 41. pontjának tökéletes félreértelmezésén alapul. Idézem. Kérdés: „Mit értünk azon, hogy Isten

(Folytatás a 23. oldalon)

LELKI VÁRUNK

Lelkészi beszámoló a 2002. évről (elhangzott Tångagärdén 2003. január 18-án)

2002 karácsonyában kedves ajándékként egy frissen megjelent könyvet kaptam Veress Zoltán volt országos felügyelőnktől. A könyvet az egykor "a kerek világot bejárt" néhai unitárius lelkész, Balázs Ferenc felesége, Christine Morgan írta, a férjével a 30-as években, az erdélyi Mészkő faluban töltött éveiről. A most magyar fordításban is megjelent mű utószavában Veress Zoltán ezt írja: "furcsa tükröt, meglehetősen homályos tükörképet" nyújt elénk a szerző, "ám ez a homályos kép bennünket világosabb látáshoz segít: azt mutatja meg, hogy mások hogyan néznek és milyennek látnak bennünket", magyarokat, magyar keresztényeket. Az Amerikában felnőtt, dán bevándorló szülőktől származó fiatalasszonynak szemet szúr az európai népek ellenségeskedése, nemzeti sajátosságaik féltékeny és elszánt őrzése. A szabadelvű vallásosságban nevelkedett amerikai lány megdöbben attól, hogy itt - Erdélyben - egy szinte középkori módra szervezett, hierarchikusan felépített, mozdulatlan és mindenféle megújulásra képtelen egyházat talál. Nyilván nincs honnan tudnia, hogy az adott időben s az adott helyen a magyar kereszténység egyházai szinte az egyetlen nemzeti intézmény voltak, s ennek következtében szükségképpen így kellett működniük, viselkedniük. El kell ismernünk - írja Veress Zoltán -, hogy az egyházat mint intézményt vezető püspök nem felelőtlenül emelte fel a szavát olyan új eszmék terjesztése ellen, amelyek akkor és ott meglazíthatták volna az egyház sok szempontból szükséges és kívánatos egységét. A könyv világossá teszi előttünk az akkori egyház drámájának valódi hátterét is: azt, hogy bár tisztában volt a megújulás szükségességével, mégis a merev konzervativizmust választotta, tudván, hogy az egyház a nemzeti létnek volt és maradt szinte egyedüli bástyája.

Az idő- és térbeli kitérő után, immár a mi időnkbe és a mi térfelünkre térvén hadd állapítsuk meg az egyébként tudott igazságot: egyszer a karácsonynak, az újévnek, egyáltalán az ünneplésnek is véget kell vetnünk, hogy az élet visszatérhessen megszokott kerékvágásába. Immár jócskán magunk mögött hagytuk a 2000-2001. esztendőkbeli milleniumi ünneplést, és bizony magunk mögött hagytuk a 2002. évet is, mely nemcsak az Óhazában maradottak számára, de a világon bárhol élő, a magyarság sorsáért őszintén aggódó emberek szívében is oly sok keserűséget és kérdőjelet hagyott maga után. A földi paradicsomnak hitt Európai Unió kapujában levő kis hazánkbeli emberek ma joggal gondolkodnak el azon, hogy merre irányítsák szekerük rúdját? A

kérdés még fájóbb azok számára, akik Trianon óta más hatalmak alá vetetten még csak nem is reménykedhetnek az uniós "megváltás" csodájában, s meg kell tanulniuk újra a régi igazságot: a túlsó parton épülő új házak lehetnek bár szebbek és kényelmesebbek, talán mégis célszerűbb a megkopott, öreg bástya védelmet nyújtó falai között maradni.

Bármennyire ellentmondásosnak tűnik, ez az igazság ránk is érvényes, a Nyugaton élő szórványmagyarok számára. Hiszen itt új házakban, szép otthonokban, jólétben, lehetőségekben, csillogó eszmékben nincs hiányunk, mégis nap nap után érezzük, hogy a globalizálódó világ olvasztótégelyében elhalványul, majd eltűnik egykori színünk, elolvad nyelvünk, nevünkről lehull az ékezet, s megolvadt tartóoszlopaink anyagából új acél készül, mely - mint a Világkereskedelmi Központ egykori tornyait tartó acéloszlopok anyaga is - tán egy hadihajó testébe épül bele, mely hajó holnap-holnapután a mi partjainkra érve, ellenségnek tekintett egykori házainkra irányítja jól célzott lövedékeit.

Félretéve a globális borúlátást, de félretéve a globális derűlátást is, járjuk csak körül öreg bástyánk falait, s vizsgáljuk meg, hol szorul az kijavításra, helyenként esetleg újjáépítésre. Figyeljük meg, hol csorog be résein a hólé, mely nemcsak a vakolatot mállasztja el, de kövei közül kimossa a kötőanyagot is.

Egyházi közösségünk, a mi várunk, történelmi léptékkel mérve nem túl régen, csupán negyven s egynéhány éve épült. Bár az is igaz, hogy anyagát a múltból hozták építői, és nem is egy helyről. Falaiba beépültek Visegrád s a Felvidék kövei, kapuját Vas, Győr és Sopron adta, mérnöki vonalai a Székesfővárost utánozzák, védelmét Debrecen hajdúvárosa tervezte. Védői között ott találjuk Somogy, Tolna, Szabolcs és Szatmár népét, a bástyabeli oskolában Enyed, Sárospatak tanítómestereit. Támfalába épült Erdély vulkanikus gránitja, kötőanyagként Szilágy s a Mezőség sárga agyaga, tornácát Székelyföld szálfenyő-gerendáiból faragták, tetejét Zsolnay mázas cserepei, ajtóit Kincses Kolozsvár kézműves díszei szépítik, s a várudvaron hortobágyi szikes földben pipacs, búzavirág, Bácska és Bánság humuszában bukovinai zöldfuszulyka terem. Esti órán, emlékekben, tárogató hallszik messze, felidézve Rákócziék dicső korát, s reggel jöttén a fény első sugára a magasba emelt Szent Koronán csillan új napot s reményt hirdetve. Csodálatos építmény a mi várunk s bástyánk! Csak hálát mondhatunk a Fennvalónak, hogy mindezt nekünk adta.

Van ennek a mi várunknak s bástyánknak egy sajátossága is: körvonalait s képét csak lelki szemeinkkel, a lélek tükrében láthatjuk tisztán. Nem az a baj, hogy csupán egy vidéki kúria faépülete az, mi belőle kézzel fogható; - a baj az, ha lelki szemeink látását valami elhomályosítja, s netán

STATISZTIKAI ADATOK AZ EGYHÁZI KÖZÖSSÉGRŐL ÉS A 2002. ÉVI EGYHÁZI TEVÉKENYSÉGRŐL

Svédországi gyülekezeteink száma: 2002-ben **14** (2001-ben még 15). Ezek: Stockholm, Uppsala, Västerås, Eskilstuna, Katrineholm, Jönköping, Borås, Göteborg, Halmstad, Ljungby, Växjö, Helsingborg, Malmö, Sölvesborg. **Szomszédos országokbeli gyülekezetek**, melyekben svédországi lelkészeink meghívás alapján szolgálnak: **2** (az elmúlt két évben változatlan): Helsinki, Tallinn. **Nyilvántartásba vett svédországi személyek száma összesen**: 2002-ben **5.501** (2001-ben 5.437, 2000-ben 5.419). Ebből: **Adatlappal bejelentkezettek száma** (hozzátartozókkal, gyerekekkel együtt): 2002-ben **1.803** (2001-ben 1.767, 2000-ben 1.740). **Egyházi Közösségünknek közvetlenül járulékot fizetők** (nem véglegesített adat): 2002-ben **720** (2001-ben 770, 2000-ben 750). **A Svéd Egyháznak járulékot fizető magyar híveink száma** (becsült adat): 2002-ben **2.100** (az elmúlt két évben változatlan). **Az Új Kéve címzetteinek száma:** Svédországi cím, háztartás: 2002-ben **1.560** (2001-ben 1.670, 2000-ben 1.780); Szomszédos országokban: 2001-ben 75 (2001-ben 80, 2000-ben 170). Nyugat-európai, kárpát-medencei, ezeken kívüli cím (püspökségek, paróchiák, teológiák, szerkesztőségek, egyesületek, könyvtárak): 2002-ben 225 (2001-ben 250, 2000-ben 350). **Összes példányszám**: 2002-ben **1.800** (2001-ben 2.000, 2000-ben 2.300).
Svédországi istentiszteletek száma: 2002-ben **138** (ebből: MVP 84, MKG 54) (2001-ben 139, 2000-ben 149). **Istentiszteleteken résztvevők száma összesen**: 2002-ben **5.320** (2001-ben 5.281, 2000-ben 5.840). **Külföldi szolgálatok száma**: 2002-ben **11** (ebből: MVP 8, MKG 3) (2001-ben 6, 2000-ben 7). Külföldi istentiszteleteken résztvevők száma összesen kb: 2002-ben **850** (2001-ben 373, 2000-ben 360). **Bibliaórák, vallásórák, kátéórák, áhítatok: 2002-ben 51** (ebből: MVP 17, MKG 34) (2001-ben 58, 2000-ben 27). Az ezeken résztvevők száma összesen kb: 2002-ben **427** (2001-ben 471, 2000-ben 240). **Keresztelések száma**: 2002-ben **10** (ebből: MVP 4, MKG 6) (2001-ben 7, 2000-ben 4). Külön ez alkalomra érkezettek kb: 2002-ben **126** (2001-ben 105, 2000-ben 45). **Temetések száma**: 2002-ben **6** (ebből: MVP 4, MKG 2) (2001-ben 11, 2000-ben 9). Résztvevők száma összesen kb: 2002-ben **680** (2001-ben 710, 2000-ben 570). **Beteglátogatások száma**: 2002-ben **14** (ebből: MVP 11, MKG 3) (2001-ben 18, 2000-ben 21). Felkeresettek hozzátartozókkal együtt: 2002-ben **42** (2001-ben 55, 2000-ben 29). **Családlátogatások száma**: 2002-ben **97** (ebből: MVP 64, MKG 33) (2001-ben 142, 2000-ben 85). Így elért személyek száma: 2002-ben **492** (2001-ben 549, 2000-ben 310). **Istentiszteletekkel egybekötött szeretetvendégség**: 2002-ben **138** (ebből: MVP 84, MKG 54) (2001-ben 134, 2000-ben még nem volt külön nyilvántartva). Az ezeken résztvevők száma összesen: 2002-ben **3.190** (2001-ben 3.170, 2000-ben 3.504 - becsült adatok). **Gyülekezeti napok**: 2002-ben **3** (Malmö, Göteborg, Tångagärde). Ezeken résztvevők száma összesen: 2002-ben **170** (2001, ill. 2000-ben nem volt). **Összes résztvevők egyházi rendezvényeken**: 2002-ben **11.297** (2001-ben 10.741, 2000-ben 10.898). **Más rendezvények lelkészek részvételével** (Ökumenikus Önképzőkör, Peregrinus Klub, Senior Club, Anyanyelvi tábor, SMOSZ, SOMIT stb. rendezvényei, a Svédország Keresztény Tanácsa (SKR) ill. a felekezeteknek szánt állami támogatást elosztó hivatal (SST) gyűlései: 2002-ben **79** (2001-ben 92, 2000-ben még nem volt külön nyilvántartva). Az ezeken résztvevők száma kb: 2002-ben **2.250** (2001-ben 2.709, 2000-ben kb. 2.900). **Egyházi (ill. lelkészek részvételével szervezett) rendezvényeken résztvevők összesen: 2002-ben 13.547** (2001-ben 13.423, 2000-ben 13.798).
Az Új Kéve egyházi lap: Megjelent 4 szám, 128 szerkesztett oldalon: 1. szám: 28+12 old. (2000 pld.); 2. szám: 24+12 old. (1800 pld.); 3. szám 24 old. (1800 pld.); 4. szám 24+4 old. (1800 pld.); **Utazás a gyülekezeti autóval:** Összes szolgálati út 2002-ben **64.300** km; **Szolgálati napok száma**: MVP: Összesen **269**, ebből Stockholmon kívül **91**; MKG: Összesen **179**, ebből Stockholmon kívül **61**.
A jelentést összeállította: Molnár-Veress Pál és Magyari-Köpe Gábor; **Elfogadta**: a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség évi KüldöttgyűléseTångagärdén, 2003. január 18-án.

abban is kételkedni kezdünk, hogy állt-e, áll-e a mi várunk, hogy volt-e, van-e védelmet nyújtó bástyánk, hogy voltak-e, de ami ennél fontosabb: vannak-e hadra fogható védői a falakon. A legaggasztóbb az, ha a lelki szemeinket eltakaró homályban - mert nem látjuk a fölöttünk tündöklő Fennvalót -, kételkedni kezdünk abban, hogy érdemes-e a várat tartani, érdemes-e erőt s anyagiakat fordítanunk védelmezésére.

Itt térünk vissza immár másodszor - ezúttal lelki szemeinkkel látott várunk szemléléséből - a mi időnkbe és a mi térfelünkre. Vizsgáljuk meg, hol szorul építményünk, Egyházi Közösségünk kijavításra, helyenként újjáépítésre. Nézzük meg, hol vannak rések, melyeken olyan szemléletek vagy eszmék csordogálnak be, melyek mállasztó hólé gyanánt meglazíthatják bástyáinkat, egyházunk szükséges és kívánatos egységét. Mindenekelőtt a lélekben való egységet, hisz mint mondtuk, a mi várunknak van egy sajátossága: lélekkel látjuk, lélekkel tartjuk egyben. Illyés Gyulától már megtanulhattuk, hogy vannak korok és helyek, ahol a kézzelfogható helyett a haza a magasban van! A mi hazánk és a mi házunk is a magasban, csak a lélek magasságában valóság számunkra. Elsőrendű teendőnk tehát a lelki építőköveket óvni, s ha kell, durva drótkefével, majd lehelletfinom csiszolópapírral eltávolítani róluk minden rátapadott ártó szennyezést. És ha pillanatnyilag nem tudjuk is mindőjük eredeti helyét, legalább számon kell tartanunk őket, valahogyan úgy, ahogyan a régészek, akik az ásatás során feljegyzik még a legkisebb cserépdarabot és csontszilánkot is, remélve, hogy egykor talán rekonstruálhatóvá válik a hajdani egész.

Az elmúlt évben is ezt a rendszeresen elvégzendő lelki karbantartást, a lelki tisztánlátást szolgálták istentiszteleteink, bibliaóráink, családi vagy baráti körben folytatott beszélgetéseink. Észre kellett vennünk, hogy az Óhazában ugyanúgy, mint itt közöttünk is voltak és vannak olyanok, akiknek látása elhomályosult, s értéknek csupán azt tartják, ami kézzelfogható. A "jobb ma egy veréb, mint holnap egy túzok" népi bölcsességétől elvakulva szavazta le otthoni népünk valamivel több mint fele a holnapi túzok, azaz egy emberibb és méltóbb jövő mielőbbi eljöttét. Mint említettem, sajnos köreinkben is akadtak olyanok, akik ezt a népi bölcsességet itteni helyzetünkre alkalmazva a maguk javára érvényesítették. Mert az itteni lehetőségeket ismerve minden kétséget kizáró tény, hogy csupán verébnyi nagyságú az az összeg, amit az egyházfenntartási járulék "megtakarításával" nyerhet valaki. S lám, Kumla példája mutatja, hogy az apró anyagiakat előnyben részesítő magatartás miatt egy életrevaló kis közösség számára megszűnt a lelki épülés, a rendszeres lelki karbantartás lehetősége: - az Egyháztanács döntése értelmében 2002-ben ott már egyetlen szolgálatra sem került sor, holott korábban nem volt ritka, hogy egy-egy istentiszteletre csupán gyermekből másfél tucatnál is többen sereglettek össze.

Éppen ezzel kapcsolatban szeretnénk minden felelősen érző gyülekezeti felügyelőhöz, presbiterhez, s rajtuk keresztül minden egyes egyháztaghoz szólni: ne hagyják gyülekezetüket hasonló sorsra jutni. Ne átallják másokkal is megosztani látásukat és hitüket, másokat is meggyőzni arról, hogy itteni helyzetünkben a mi hazánk és házunk a magasban, csak a lélek magasában megérthető és megtapasztalható valóság. Hogy erre a házra mindannyiunknak szükségünk van. Hogy ennek a háznak mindannyian építőkövei voltunk, s azok is kell maradjunk! Gyülekezeti felügyelőink ne tétovázzanak észrevenni és rámutatni arra, ha a falakban itt-ott repedés mutatkozik, s ha egy-egy kő kilazult a helyéről. Mert ha nem sikerül a meglazult egyetlen építőkövet visszatenni helyére, holnap omlásnak indulhat egy egész falszakasz - egy gyülekezet. Omlásnak indulhat az egész egyházi közösség, az egész vár maga.

Ne vegye rossz néven Egyházi Közösségünk legfelsőbb vezetése sem azt, ha az előbbiek szellemében azt kérjük tőle: ne hagyja megismétlődni más gyülekezetek esetében Kumla példáját. Sőt, ha lehet, hasson oda, hogy ez a már megszüntetett gyülekezet is kerüljön vissza helyére. Mert nyilván bosszantó, egy idő után sértő is volt az ottaniak közömbössége, hisz külön körlevél, többszöri "utolsó figyelmeztetés" is ment az érintettekhez, de sajnos elmaradt az egyházi vezetőség részéről a gyülekezet meglátogatása, a lélektől lélekig való közvetlen emberi beszéd, mely lehet, többet ért volna megannyi körlevélnél, döntésnél és határozatnál. Annak a gyülekezetnek nem volt presbitériuma, gyakorlatilag vezető nélkül létezett, s így nem is csoda, hogy ott helyben nem volt, aki felhatalmazva érezte volna magát arra, hogy a közösség tagjait megszólítsa, vagy a gyülekezet érdekeit képviselje egyházi vezetésünk felé. Az utóbbi időben sajnos kísértetiesen ehhez hasonló helyzet látszik kialakulni Boråsban, ahol bár az utóbbi istentiszteleteken tisztes létszámú gyülekezet jelent meg, de mert a presbiterválasztás a helyi adottságok miatt olyanra sikerült, amilyenre, még nem sikerült megállapodni abban, ki legyen a közösség vezetője. Egyházi vezetésünk semmiképpen nem követheti el még egyszer a hibát, hogy a pillanatnyi zavar okán hagyja szétesni a közösséget. Éppen ezért, a megválasztott presbiterek egyikét megbízott felügyelőként neveztük meg, hogy legyen

NAGYVARGA ÁDÁM

aki 2001. augusztus 10-én, Eskilstunában született, **Nagy Varga** (szül. Varga) **Andrea** és **Nagy Tibor** gyermeke, 2002. november 2-án, Malmőben, a Stadion-templomban tartott istentiszteleten Magyari-Kõpe Gábor lelkész által megkeresztelteteti.

kivel tartsuk a kapcsolatot. [Azóta a választást megismételve, a kérdés rendeződött. Szerk. megjegyz.]

Az érem másik oldalához tartozik, s itt be kell ismernünk, hogy türelmetlenek voltunk mi lelkészek is olykor, amikor egy istentiszteletre helyenként alig jött el négy-öt, jobb esetben öt-tíz lelkünk. Az elmúlt évben Uppsalát hozhatnánk fel erre példaként, ahol idén már tisztújításra sem került sor. Lelkészi és világi vezetőkhöz egyaránt szól tehát a figyelmeztetés: ha Kumla után hagynánk "elesni" Borås vagy Uppsala gyülekezetét, bizony nemcsak a fal, de lassacskán az egész vár omlásveszélybe kerül! S még mindig ennél a kérdésnél maradva: 1999-ben szinte végső omlásnak indult Norvégia, Finnország és Észtország gyülekezete. Ez utóbbi kettőt sikerült megtartani, köztudottan a lelkészek és néhány lelkes helyi vezető kitartása révén. A fájó csak az, hogy egyházi vezetésünk, néha úgy tűnik, nem ismeri fel, milyen felelősség hárul mindannyiunkra épp itt, amikor a szórvány szórványait magukra hagyjuk.

Nem álltathatjuk magunkat azzal, hogy még erősen áll néhány bástyánk s tartófalunk: Stockholm, Göteborg, Malmö, Ljungby, az új kis torony Växjö, s hogy kielégítően viseli az idő zordságát Sölvesborg, Helsingborg, Halmstad vagy Västerås. Bizony kicsinyre zsugorodott Eskilstuna és Katrineholm gyülekezete is. Vajon megengedhetjük-e, hogy akár egyetlen építőkövünk is kihulljon a falból?

Szorosan összefügg az előbbi kérdéssel egyházi lapunk, az Új Kéve helyzete. Nemcsak lelkészi minőségemben, de úgy is, mint aki életre hozta és tíz éven át szerkesztette e lapot, aggodalommal látom, miként fogy kiadástól kiadásig olvasóink száma. Nem azért, mert nem szeretik vagy nem akarják azt, hanem elsősorban azért, mert a folyamatos költözködéssel együtt jár, hogy az illetők megfeledkeznek címváltozásukról értesítést küldeni, nekünk meg alig van lehetőségünk beszerezni az új adatokat. Nemrégiben megdöbbentő összegzést végeztünk: az elmúlt tíz évben 556 címzettel és az ezekhez tartozó ki tudja hány családtaggal veszítettük el a kapcsolatot, csak azért, mert korábbi, ma már rossz címükről a posta visszaküldte nekünk a lapot. (Ebből a számból nyilván levontuk azokat, akiknek új címét időközben sikerült megszereznünk.) További 231 olyan személyről tudunk, akik egy-egy ilyen tévesnek bizonyult címen laktak. És további 328 olyan személy is szerepel címtárunkban, akikkel 1990 óta semmiféle kapcsolatunk nem volt, istentiszteletre sem járnak, lapot sem kapnak. Ha összeadom az előbbi kategóriákba tartozók számát, kiderül: a ma nyilvántartott összesen 5501 lelkünkből - azt is mondhatnánk, építőkövünkből -, 1115 nincs a helyén! Minden ötödik kövünk vagy téglánk kilazult! Ezek után pedig nemcsak a lelkészek kérdése, de mindannyiunk kérdése kell legyen: hagyhatjuk-e "elszórt állapotukban" minden ötödik embe-

FONTOSABB TEVÉKENYSÉGEK, RENDEZVÉNYEK, ESEMÉNYEK KRONOLÓGIÁJA A 2002. ÉVBEN

Rendszeres egyházi szervezésű rendezvények: Januártól decemberig (a nyári hónapok kivételével) Stockholmban és Uppsalában bibliaórák kéthetente; Januártól decemberig (a nyári hónapok kivételével) Ljungbyben és Göteborgban bibliaórák havonta; Januártól májusig Boråsban, Malmőben és Stockholmban kátéoktatás havonta ill. kéthetente; **Rendszeres nem egyházi szervezésű rendezvények**, lelkészi részvétellel vagy közreműködéssel: Januártól decemberig (a nyári hónapok kivételével) Stockholmban az Önképzőkör előadásai havonta; a Peregrinus Klub összejövetelei havonta (MKG); Áprilistól decemberig (a nyári hónapok kivételével) Stockholmban Senior Club kéthetente (MKG);
Egyházi események: Január 18-20. között Tångagärdén a SMAPEK Évi Küldöttgyűlése; Január 23-án Linköpingben találkozó a Linköpingi Püspökség tisztségviselőivel és Harmati Béla magyarországi ev. püspökkel; Jan. 30-án Stockholmban a Magyar Házban Molnár-Veress Pál lelkész előadása Wass Albertről; Február 8-án Stockholmban találkozó az Östermalms Kristna Råd képviselőivel; Március 19-én Stockholmi Kisebbségi Egyházak (Minoritetskyrkor) találkozója francia, lett, német, észt, kóreai ill. magyar egyházi képviselettel (MVP); Március 31-én Stockholmban francia-magyar ökumenikus istentisztelet (Jean-Luc Martin, Elie Kabwe/Kongó/ és a két magyar lelkész részvételével); Ápr.ilis 16-17-én Budapesten Magyar Evangélikusok Tanácskozó Testülete (METT) összejövetele (MVP); találkozó Szebik Imre és Harmati Béla püspökökkel; Május 6-12-én Erdőbényén a Protestáns Magyar Szabadegyetem konferenciája (Tóth Ildikó főjegyző részvételével); Május 8-12. között Åsljungában a Cimbora gyermektábor Magyari-Köpe Gábor lelkész részvételével; Május 11-12-én Malmőben, Tångagärdén és Göteborgban Jubileumi gyülekezeti találkozók Glatz József lelkész részvételével; Május 15-én Stockholmban az Östermalms Kristna Råd gyűlése (MKG); Május 17-19. között Tångagärdén Jubileumi gyülekezeti napok; Május 18-án Tångagärdén az Egyháztanács értekezlete, az Ige és anyanyelv versmondó és bibliaolvasó verseny országos döntője; Május 19-én Tångagärdén a Trogared-templomban Konfirmáció; Június 11-én Stockholmi Kisebbségi Egyházak képviselőinek találkozója (MVP, MKG); Május 24-én Stockholmban az Önképzőkör vezetőségi gyűlése (MVP); Június 20-23. között Tångagärdén az Önképzőkör nyári tábora istentisztelettel (MVP); Június 24 -július 9. között Tångagärdén Anyanyelvi tábor (MKG); Június 27-én a Csallóközben látogatás Tanító Péter és Tusai Viktória ref. lelkészeknék (Zsigárd, Vágselye); diavetítés a svédországi egyházi munkáról; Június 28- július 1. között a Felvidéken (Krokava/Kopárhegy) KÉMELM-konferencia, Jolsván templomlátogatás, Hosszúszó és Kuntapolca gyülekezeteiben vendégszolgálat, Lekenyén gyülekezeti és presbiteri találkozó (MVP); Július 19-én Budapesten liturgiai megbeszélés Varga János r.kat. káplánnal (Nagyboldogasszony Plébánia); július 20-án ökumenikus esketési szertartás a Mátyás-templomban (MVP); Augusztus 18-án Zengővárkonyban jubileumi istentisztelet a templom 200 éves évfordulóján; megbeszélés Hegedűs Loránd dunamelléki ref. püspökkel (MVP); Augusztus 25-én Pécsváradon vendégszolgálat a ref. templomban, utána diavetítéses előadás a svédországi és baltikumi egyházi munkáról (MVP); Szeptember 5-8. között Franciaországban a Glay egyházi központban, ill. Svájcban, Baselben a Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetségének küldöttgyűlése (Svédországból Jordáky Béla főfelügyelő, Tóth Ildikó főjegyző, valamint a két lelkész részvételével); Szeptember 25-én Stockholmi Kisebbségi Egyházak találkozója francia, lett, német, holland, anglikán és magyar protestáns részvétellel; Október 6-án Tångagärdén Egyház és SMOSZ kapcsolatok kérdése a vezetőségi gyűlésen (MVP); Október 11-13. között Tångagärdén az Egyháztanács értekezlete; Október 27-én Göteborgban nemzetközi ökumenikus istentisztelet északi protestáns lelkészek részvételével (MVP); Október 30-án Stockholmban SST-találkozó Jan Erik Lewy és Sven Erik Andersson részvételével; November 8-10. között Höörben a SOMIT tábora Jordáky Béla és Magyari-Köpe Gábor előadásával; November 30-án Helsinkiben alapszabály-elfogadó és tisztújító gyülekezeti közgyűlés (MVP, MKG).

rünket akkor, amikor tudjuk, hogy a "falban lévőkből" is, elhalálozás vagy hazatelepedés miatt, naponta hullanak ki sokan. Nyilván pénzbe kerül lapunk minden egyes példányszámának előállítása, és összességében is gondot jelent költségvetésünket egyensúlyban tartani akkor, amikor sokan semmilyen módon nem támogatják egyházunkat. Mégis, az alapvető kérdés ez: elszakíthatjuk-e mi magunk azt a kis hajszálgyökeret, mely emberek, lelkek sokaságát csak ezen a vékony szálon át tartja velünk kapcsolatban? Bár beírtuk, mert be kellett írnunk lapunk impresszumába, hogy ez évtől csak azoknak küldjük az Új Kévét, akik fenntartó tagjaink, mégis megkérdezzük: mennyit nyerünk rajta? S rögtön utána kénytelenek vagyunk megkérdezni: vajon mennyit veszíthetünk egy elsietett döntésünkkel? Mert ha csupán 20 tagot sikerülne megtartanunk azáltal, hogy a lapot akkor is küldjük nekik, ha eddig nem fizettek, s talán holnap-holnapután a Lélek megszállná ezeket, és ezentúl keresetük 1%-át adnák, máris egy egész lapszám összes példánya kinyomtatásának és postázásának minden költségét fedezné hozzájárulásuk! 20 közepes keresetű lélek 1%-os hozzájárulása!

Nem könnyű döntést hozni ebben s más kérdésekben sem, és tudom, hogy Egyháztanácsunk az elmúlt évben is tapasztalta, mennyire nehéz bizonyos helyzetekben tisztán látni és helyesen cselekedni. Mert nehéz azt a várat őrizni és tartani, melynek valóságát csak tudatunkkal tudjuk, lelkünkkel érezzük, amely megfoghatatlan magasban van csupán. Mint a haza a távolba szakadt ember számára.

Milyen jó mégis, hogy időről időre megfogható, valóságos formában áll előttünk a vár, legalábbis annak várnépe, egy-egy istentiszteletre összesereglett gyülekezet formájában. Vagy olyankor, amikor a "várkapitányok és segédeik", országos tisztségviselők, gyülekezeti felügyelők és presbiterek, együtt lehetünk egy-egy országos presbiteri értekezleten, egyháztanácsi összejövetelen, és együtt tudunk örülni láthatatlan várunknak.

Hogy milyennek látnak minket a kívülállók, a hozzánk csak látogatóba érkezők? Talán olyannak, mint Christine Morgan látta egykor az otthoni magyarokat, magyar keresztényeket. Lehet, hogy a kívülállóknak, a hozzánk csak látogatóba érkezőknek is szemet szúr sajátosságaink féltékeny és elszánt őrzése, a régi módra szervezett, mozdulatlannak tűnő, és mindenféle megújulásra képtelennek látszó egyházi közösségünk. De amint annak idején Christine Morgan sem tudta, hogy az adott időben s az adott helyen a magyar kereszténység egyházai szinte az egyetlen nemzeti intézmény voltak, s ennek következtében szükségképpen így kellett működniük és viselkedniük, úgy mai kívülálló szemlélőink sem tudhatják, hogy számunkra, ebben az adott időben és ezen az adott helyen, szinte csak egyházi közösségünk az, mely sajátos lelkigondozói feladatain túl megtestesítője a nemzetnek, s ennek következtében szükségképpen nem szokványosan kell működnie és viselkednie.

Az nem vitás, hogy egy elsődlegesen anyagi szemléletű vagy rangra vágyó lelkész már réges-régen odébb állt volna innen. Hasonlóképpen a csupán a kézzelfogható valóságot elismerő bármely világi vezetőnk is már régen átállt volna egy "más csapatba", melynek esélyei távolról nézve is összehasonlíthatatlanul jobbak, mint a mieink. Hiszen sok ilyen más "hazai pályán játszó csapat" létezik környezetünkben:

Elkészült a Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetségének logója. A stilizált hajó az ökumenét szimbolizálja, a négyosztatú stilizált vitorla pedig a protestantizmus evangélikus, református, unitárius és szabadegyházi ágazatait jelképezi. A 2000-ben Komáromban megalakult Szövetség Küldöttgyűlése 2001-ben Ludwigsburgban, 2002-ben Glayben ülésezett, 2003-ban pedig Svédországban tartja gyűlését.

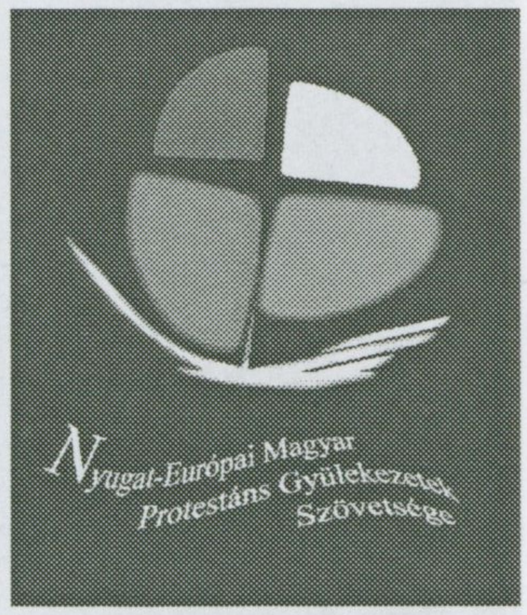

saját templomokkal, gyülekezeti termekkel, biztos anyagi háttérrel, megfelelő számú, jól képzett és fizetett személyzettel. Az a tény, hogy sem lelkészeink nem álltak tova, sem világi vezetőink nem "igazoltak át" egy másik "csapatba", ez bizonyítja számunkra a legjobban, hogy a kézzelfoghatón túl mégiscsak áll az a bizonyos lelki várunk és bástyánk! Igaz, hogy kopott falakkal, igaz, hogy kilazult kövekkel, de mégis sajátunkként, nékünk oltalmat adón.

Lehetséges, hogy a kívülállók számon kérik rajtunk új korok új eszméit, s megbélyegeznek "ósdi" gondolkodásunkért. Türelmetlenül ránk kérdeznek, miért nem távolítjuk el sorainkból azokat, akik nem hoznak áldozatot a várért? Értetlenül hallgatják olykor parázs vitáinkat olyan kérdésekről, melyekhez - szerintük - semmi közünk. Megkérdezik, miért fájt sokunknak a hazai választások eredménye, hogy miért tartjuk számon naprakészen a szülőföldjeinken történteket, s hogy miért vagyunk képtelenek oda dörgölőzni, hol kívánatosabb húsos fazekak képe kecsegtet.

Lám, ilyenek vagyunk. Tudjuk és elismerjük. De azt is tudjuk, hogy számunkra ez, csak ez és ennyi adatott, s ezért foggal-körömmel ragaszkodunk hozzá, Vörösmartyt idézgetve: "a nagyvilágon e kívül nincsen számodra hely". Idézzük, pedig nem is ott élünk, hol "élned s halnod kell". Vagy Isten kikutathatatlan rendeléséből nekünk mégiscsak itt kell élnünk és halnunk, e távoli viking földön - csak lélekben, a magasban tudva várat és hazát?

Nem volt könnyű az elmúlt esztendő, mégis oly sok kedves emlékét őrizzük. Négy éves megbizatási idejüket töltött őrállóink is ugyanezt mondhatják az eltelt időről. Köszönet nekik, köszönet minden hívünknek, hogy "annyi balszerencse közt, oly sok viszály után, megfogyva bár, de törve nem..." - immár helyzetünkhöz idomítva a szót, elmondhatjuk: áll bástyánk e hazán.

Való igaz, hogy majdminden bástyánk és falunk javításra szorul. Helyettünk nem jön sem Morgan asszony, sem más megtenni azt, ami a mi dolgunk. Megújult egyháztanácsunkra, presbitériumainkra, gyülekezeteink minden tagjára tartozik megtartani, kijavítani, tovább építeni és őrizni a várat. Ez vár hát mindannyiunkra, akiket hitünk szerint Isten rendelt ide. S mindehhez, tudjuk, áldozatra van szükség. Félretéve hát a borúlátást, adjunk hálát Istennek az elmúlt esztendőért, s kérjük őt, kegyelmét árassza ránk bőséggel, hozván ránk víg esztendőt.

Molnár-Veress Pál

Munkácsy Mihály: Ecce homo! (1896)

Tóth Károly Antal: Nobelesdi című cikkének az Új Kéve 2002. decemberi számában való megjelenésével kapcsolatosan felmerült kérdéseket az Egyháztanács Elnöksége ez év január 17.-i gyűlésén megtárgyalta és állásfoglalását az alábbiakban foglalta össze:

KÖZLEMÉNY

Egyházi közösségünk lapja, az Új Kéve, nyitott ökumenikus fórum, amely eddig is helyet adott különböző társadalmi-vallási nézeteknek és adott esetben azokkal vitába szálló írásoknak. Az Új Kéve tíz évfolyamának számaiban közölt írásokból megfelelően kirajzolódik egyházi lapunk szellemisége. Ennek alapján állítjuk, hogy egyházi közösségünk egésze - ezen belül egyházi közösségünk lapja - amint eddig, úgy ezután is elutasítja a népcsoport elleni izgatást, a faji, etnikai, vallási, ideológiai kirekesztést, minden ezzel kapcsolatos propagandát. Mindazonáltal fenntartjuk lapunk nyitott szellemiségét, megőrizve a véleménynyilvánítás szabadságát a fenti kereteken belül.

A lapban megjelenő minden aláírással ellátott cikk az azt aláíró szerző véleményét és álláspontját tükrözi. Annak ellenére, hogy lapunkban eddig tételesen nem szerepelt ennek közlése, ezt - mint minden sajtóorgánum esetében - lapunkra nézve is érvényesnek tartottuk. Éppen ezért az Egyháztanács határozottan visszautasít minden olyan állítást, mely szerint a lapban közzétett egy-egy írás - jelen esetben az említett írás -, mondanivalóját, stílusát vagy szemléletét illetően, a lap felelős kiadójának, az Egyháztanácsnak, vagy az egész egyházi közösségnek véleményét és álláspontját tükrözné. Mindemellett az ET elnöksége azon a nézeten van, hogy ennek a cikknek a helye nem a mi lapunkban lett volna.

Egyháztanácsunk tagjai, a gyülekezeti felügyelők, a gyülekezetek presbiterei nem tartják feladatuknak a cikk igazságtartalmának, állításai helytálló vagy nem helytálló voltának vizsgálatát. Erre nem vállalkoznak és nem is vállalkozhatnak.

Az Egyháztanács felkéri mindazokat, akik úgy vélik, hogy az említett cikk őket érzelmeikben, gondolataikban, erkölcsi érzékükben megbántott, gyakorolják a megbocsátás erényét, és ne válaszoljanak az egyházi közösség ökumenikus szellemiségének, lelkiségének, a közös humán értékek ápolására való törekvésének ártó reakciókkal.

Az ET határozatot hozott az Új Kéve Működési Szabályzatának megfogalmazására, valamint az újság szerkesztőbizottságának az összeállítására. Ezzel a feladattal az ET elnöksége van megbízva.

Tángagárde, 2003. január 17.

Az Egyháztanács Elnöksége nevében Jordáky Béla, az Egyháztanács elnöke

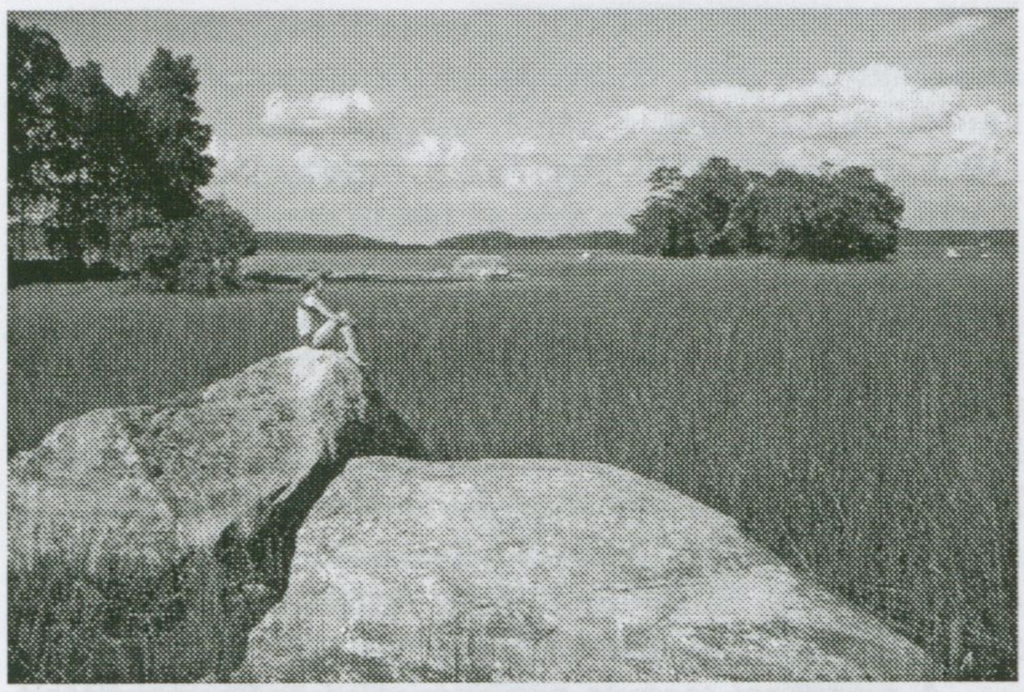

1965 - Csendélet a Tolken-tó partján (Diaképek Koltai Rezső tulajdonában)

Otthon az új hazában

A Tångagärdén álló magyar gyülekezeti otthon negyven éves történetére való visszatekintést a gyülekezet első, 1957-1965 között szolgáló lelkészének, Glatz Józsefnek visszaemlékezésével kezdtük (Új Kéve 2002 június). Az ezt követő huszonöt éves időszakban (1965-1990) a szolgálatot Koltai Rezső lelkész folytatta, akinek e helyen mondunk köszönetet, hogy közlés céljából rendelkezésünkre bocsátotta az általa őrzött gazdag emlékanyagot: fényképeket, diaképeket, újságkivágásokat. Jelen számunkban az 1964-1967 közötti időket elevenítjük fel, azt az időszakot, amikor Koltai Rezső nagytiszteletű úr megkezdte szolgálatát.

Egy 1964 végéről származó tájékoztatásról ad hírt a *Reformátusok Lapja* 1965. január 17-i száma.

"A svédországi magyar protestánsok egyházi működésének legfontosabb megnyilvánulási formája természetszerűleg az istentisztelet. Az elmúlt évben tizenhét városban, illetve helységben tartottunk istentiszteleteket. A három nagy városban: Stockholmban, Göteborgban és Malmőben havonta egyszer, a többiekben pedig az érdeklődés arányában. Az istentiszteletek látogatottsága a nagyobb centrumokban inkább fokozódó, míg a kisebb vidéki helyeken csökkenő. Ennek az a magyarázata, hogy a magyarság mindinkább a nagyvárosokba igyekszik beköltözni, míg a vidéken élő magyarság létszáma gyérülő tendenciát mutat. Néha a lelkészt kis gyülekezetekben is érheti kellemes meglepetés. Így egyik alkalommal, amikor csak házi áhítatra számított, a sok kilométeres körzetből 38 felnőtt és egy tucat gyermek gyűlt össze Isten dicséretére. Istentiszteleteink szolgálatát általában lelkészünk, *Glatz József* látja el, de mivel a norvégiai magyar gyülekezeti élet fenntartása ugyancsak az ő feladata, munkájában állandó segítségre van szüksége. Ezért Svédország déli részében *Szigethy Sándor* vallástanár tartja meg az istentiszteletek jelentékeny részét, míg a stockholmi kerületben, mint állandó helyettese, *Koltai Rezső* teológus teljesít egyre gyakrabban szolgálatot. Ezen kívül bekapcsolódnak még az országba vendégként érkező evangélikus magyar lelkészek is. A református és evangélikus együttműködésnek legszebb bizonyítéka, hogy már öt éven át sikerült református egyházi körutat rendeznünk. Az első körutat *Tüski István* utrechti református lelkész tartotta, aki háromhetes útja alatt nemcsak a nagyobb svédországi magyar gyülekezetekben hirdette az Igét, hanem eljutott a dán Koppenhága protestáns magyarjai közé is. A következő két évben *dr. Jakos Lajos*, a hollandiai Arnhemből, utazta be az országot és még a norvég Oslo magyarjait is felkereste. Egy évvel később *Kardos István* északirországi református lelkész vállakozott a körút megtartására; ő volt az, aki a legtöbb magyar gyülekezethez eljutott. Az elmúlt év májusában, a hetvenedik életévét betöltött dr. Jakos nagytiszteletű úr harmadízben is ellátogatott hozzánk, korát meghazudtoló lelkesedéssel és odaadással végezve svédországi munkáját, így nem is csoda, hogy magyar protestánsaink között rendkívül nagy népszerűségnek örvend."

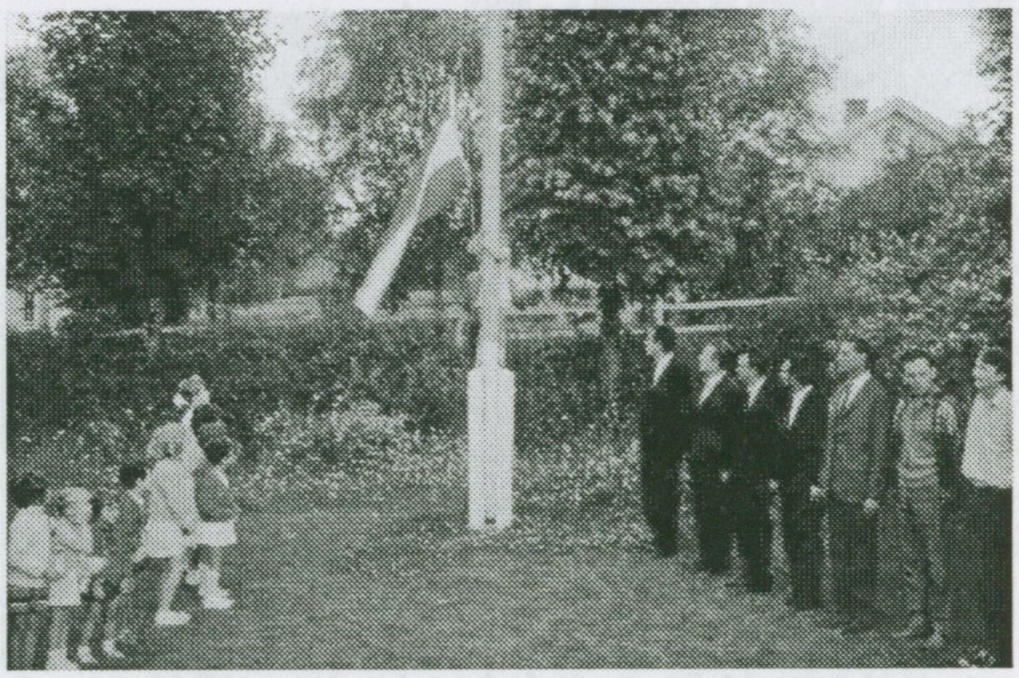

1965 - Zászlófelvonás Tångagärdén. Jobbra többek között Terray László, Koltai Rezső, Szigethy Sándor. (Diakép Koltai Rezső tulajdonában)

1965 - Tångagärde. Játék a májusfa körül
(Diakép Koltai Rezső tulajdonában)

Néhány évvel ezelőtt, svéd támogatással, Tångagärdében gyülekezeti házat létesítettek, amely lelki otthonukká és az egyházi munkák központjává lett. Itt rendezik meg júniusban és augusztusban azokat a gyermektáborokat, ahol esetenként 20-22, hat-tizenötéves korú gyermek vesz részt. A hitoktatáson kívül magyar történelmi, földrajzi, nyelvtani és irodalmi ismereteket nyújtanak nekik az előadók. Ezen kívül kirándulások, játék, fürdés, népdal és tánc szerepelnek a programon. A magyar gyülekezeti munkát a svéd egyház támogatja, de ez a jövőben csupán a lelkész fizetésére terjed majd ki, a dologi kiadásokat valószínűleg egyre inkább a gyülekezetek tagjainak kell vállalniuk. "Az egyháztanács ebben a helyzetben csak a hívek önkéntes adakozására számíthat" - írja a jelentés. "Ha ez az adakozás nem fokozódik, nem számíthatunk arra, hogy magyar egyházi életünket hosszabb időn át fenntarthassuk. Noha híveink anyagi helyzete az elmúlt évek folyamán állandóan javult, ez az adományok terén sajnálatosképpen ez ideig még nem mutatkozott meg. A másik főkérdés a gyülekezeti otthon további fenntartása és fejlesztése. E téren a helyzet sokkal reményteljesebb. Elképzelésünk az, hogy a gyülekezeti ház a külföldi protestáns magyarok között is egyre nagyobb népszerűségre fog szert tenni és egyre többen fogják szabadságukat ott eltölteni."

1965 - Istentisztelet Tångagärdén Koltai Rezső szolgálatával
(Diakép Koltai Rezső tulajdonában)

Az 1964-es híradás a Dániában és Norvégiában végzett szolgálatról is szól: "A svédországi magyar protestánsok kapcsolatban állnak a dániai magyar gyülekezettel is. Dániában a munkát általában *Szilas Attila* teológus végezte. Koppenhágában havonta egyszer tartott istentiszteletet, valamint bibliaórát, és évente kétszer ellátogatott Odensebe is, az ottani magyarokhoz. 1963 őszén befejezte teológiai tanulmányait és decemberben Helsingörben dán pappá szentelték fel; 1964 tavaszán Koppenhága mellett dán szolgálatba került, mellette azonban végezte a magyar egyházi munkát is. 1964 nyarán Dél-Amerikába, Venezuelába utazott, ahol *Pósfay György* lelkészt helyettesíti, annak távolléte alatt. Egyelőre nem tudjuk, hogy ősztől kezdve hogyan fogjuk folytatni a dániai munkát.

A norvégiai magyar protestánsok között ugyancsak lelkészünk, *Glatz József* végzi az egyházi munkát. 1963 szeptemberében segítségére volt *Gémes István* brazíliai evangélikus lelkész, aki Oslóban gyülekezeti hetet rendezett, naponkénti bibliaórákkal, úrvacsorás záróistentisztelettel; ezenkívül más városokban is tartott istentiszteleteket. Glatz József az elmúlt év folyamán háromszor tartott magyar nyelvű istentiszteletet Osloban. Egy alkalommal pedig körutat tett az ország magyar protestánsai között."

1965 - Pónifogat Tångagärdén (Diakép Koltai Rezső tulajdonában)

A *Borås Tidning* 1966. augusztus 8-i számában híradást olvashatunk egy korabeli tångagärdei konferenciáról *Sextiotal ungrare från Väst möts vid Sundholmen-dagar* - Hatvan nyugati magyar találkozik a Sundholmeni napokon címmel. Nyersfordításban most ebből a cikkből idézünk.

"Régi magyar egyházi hagyományt folytatva, nyáron svédországi, norvégiai, dániai és nyugatnémetországi magyarok találkoznak a sundholmeni gyülekezeti otthonukban. (Sundholmen a Tolken-tó azon partmenti szakaszának neve, ahol Tångagärde áll. Szerk. megjegyz.) Csupán a Nyugatra került magyarok őrzik még ezt a hagyományt, miután Magyarországon a hatóságok 1948-ban betiltották e találkozókat.

- A gyülekezeti otthont 1962-ben vásároltuk, s azóta minden nyáron itt találkozunk, ahol hitünket gyakoroljuk, s közben kedves együttlétre nyílik alkalmunk. Közösségünk nem egy úgynevezett "száműzetésbeli egyház", hanem a

svéd államegyházhoz tartozik, mely segítségünkre van, hogy többek között ezt a hagyományunkat is megőrizzük. Gyakorlatilag a svéd liturgiát követjük, de szolgálatunkat anyanyelvünkön végezzük - mondja Koltai Rezső lelkész, aki szülőhazájában mérnök volt, a teológiát Svédországban tanulta és itt szentelték lelkésszé, közel két éve pedig a gyülekezet lelkésze. - A nyári, ún "ipari szabadság" idején más országokbeli lelkészek meghívásával kéthetes konferenciát rendezünk, melynek keretében tapasztalatot cserélünk, vallási témákat beszélünk meg, s egyházi téren együttműködésünket mélyítjük. Együttléteinknek az itteni magyarok számára kettős szerepe van: a szabadságukat töltő szülőknek kikapcsolódást jelent, nekünk pedig alkalmat ad arra, hogy gyermekeinkkel is foglalkozzunk, átörökítve azt a magyar kultúrát és azokat a hagyományokat, melyeket új hazánkban is meg szeretnénk őrizni. Különféle tevékenységeket szervezve három jól képzett oktatónk foglalkozik a kicsinyekkel, többek között éneket és rajzot is tanítva nekik. Konferenciáinkra Magyarországról is hívunk előadókat, persze magánszemélyekként, hogy az otthoni hatóságok ne gyanítsák, mi célból jönnek ide. Jelenleg tíz olyan magyarországi látogatónk is van, akik rokonaikat látni érkeztek ide. És néhány úgynevezett "meglógott" is van közöttünk, akiket a svéd rendőrség a menekülttábor helyett egyenesen hozzánk irányított. Jelenleg mintegy hatvanan vagyunk itt, de máskor is ötven körüli a látszámunk. Legtöbben a gyülekezeti otthon környékéről jönnek, de hétvégeken, ha csak néhány órára is, többen eljönnek közénk Boråsból, Ulricehamnból és Göteborgból is - mondja Koltai lelkész."

1966 - Koltai Rezső és felesége, Signe (Kép a Borås Tidningből)

1966 - Szabadtéri bibliaóra (FényképKoltai Rezső albumából)

A *Svensk Kyrkotidning* 1966 novemberi számában Koltai Rezső lelkész beszámolója olvasható a tångagärdei magyar gyülekezeti otthonról és az ott folyó tevékenységről.

Elöljáróban Koltai Rezső a magyarnyelvű egyháztagok nevében köszönetét fejezi ki a Lutherhjälpen svéd segélyszervezetnek és a Svéd Egyháznak a ház megvásárlásához nyújtott segítségért. Visszatekintve az otthon néhány éves tevékenységére, megállapítja, hogy nyáridőben az nem csak a magyar protestánsoknak, de a katolikusoknak is egyfajta gyülekezőhelye lett, ahol a felnőttek számára konferenciákat, a gyermekeknek nyári táborokat szerveztek. Ezek a nyári összejövetelek immár visszatérő alkalmak a skandináviai magyar egyházi munkában. Eddig minden évben érkeztek résztvevők Norvégiából, Dániából, Németországból, Ausztriából, de Magyarországról is. Az ilyen jellegű találkozók egykor természetes tartozékai voltak a hazai magyar evangélikus és református lelki életnek, főként a két világháború közötti időszakban, de jelenleg a hatóságok tiltása miatt szünetelnek. A nyári rendezvényeken kívül, kisebb csoportok számára 2-3-4 napos hétvégi összejövetelekre is sor került. Kezdetben a ház mintegy 40 férőhelyes volt, de az elmúlt két évben a melléképületek helyrehozatalával 70 férőhelyesre bővült. A tångagärdei gyülekezeti otthon a maga nemében egyedülálló, valójában a nyugat-európai magyarság egyedüli találkozóhelye.

1966-ban az otthon három- négyhetes turnusokban 98 gyermeket, és egy- négyhetes időszakokra 97 felnőttet fogadott. A hétvégi összejövetelekre érkezőkkel, ill. vendégekkel együtt a házban megfordulók száma 270 volt: 144 felnőtt és 126 gyermek. (Összehasonlításként: 1965 nyarán 220 vendég, az első évben pedig, 1962-ben összesen 74 vendége volt a gyülekezeti otthonnak.)

1966 - A legifjabb és legidősebb résztvevő: Koltai Margaréta és Koltai Jenő, a lelkész lánya ill. édesapja (Kép a Borås Tidningből)

A gyermektáborok és felnőttkonferenciák résztvevőinek mintegy 30%-a katolikus volt (egy évvel korábban csupán 12%). Ennek az a magyarázata, hogy a közeli városokban, pl. Boråsban és Ulricehamnban többszáz magyar katolikus él, de ezeknek gyermekei általában nem vesznek részt az iskolai keresztény oktatásban, ugyanakkor a Göteborgban állomásozó magyar katolikus lelkész Boråsban évente 7-8, Ulricehamnban csupán 2-3 alkalommal tart misét. De több stockholmi és göteborgi katolikus hívő is részt vett a konferenciákon, gyermekeik pedig a nyári iskolában, s ezek idővel a helyi istentiszteletek szorgalmas látogatói lettek.

Vendégeink közül 15 Magyarországról érkezett (részben családlátogatással egybekötve), 12 Nyugat-Németországból, 5 Dániából, 8 Norvégiából, 2 Jugoszláviából.

A nyár folyamán 12 istentiszteletet tartottunk, az úrvacsorát 3 alkalommal szolgáltattuk ki. A legnagyobb istentiszteleti létszám 73, a legalacsonyabb 52 volt. Úrvacsorát összesen 123 lélek vett, közöttük 11 katolikus hívő.

A nyári konferencia központi témája a "Krisztushit egy változó világban" volt. Az előadásokat Terray G. László (Norvégia), Glatz József (Németország), Szilas Attila (Dánia), valamint Szigethy Sándor és Koltai Rezső (Svédország) tartották. A gyermektábor és a bibliaiskola vezetői Szigethy Sándor, Koltai Signe, Barcsai Margit és Koltai Rezső voltak.

A Monte Carloból sugárzó Trans World Radio magyarnyelvű adásai számára, melyek a Novég Misszió ill. a Kölnben és Oslóban szerkesztett Útitárs magyar gyülekezeti lap támogatásával készülnek, Tångagärdén 15 felvétel készült el a konferencián résztvevő lelkészek elmélkedéseivel, gyermekek és felnőttek által énekelt egyházi énekekkel. A rádióadásnak kiterjedt hallgatóközönsége van nemcsak Magyarországon, de szerte a nyugati világban is.

A nyári tevékenységre való felkészülést már pünkösd után megkezdtük. A kivételesen kemény tél nagy károkat okozott a házban és tartozékaiban: az olajtartály, a mosdók és vécék, a vízpumpa motorja és szivattyúja mind tönkrefagytak, s a tető is megrongálódott. Önkéntes munkával a nyár kezdetéig majd mindent sikerült kijavítani, de új motrot és szivattyút kellett vennünk a vízpumpához.

A Tångagärdén valaha is megfordultak egybehangzóan tanúsíthatják, hogy a gyülekezeti otthon és környéke a pihenni vágyók számára az elképzelhető legjobb környezetet nyújtja. Míg a nagyobb városokba letelepedetteknek mégis csak van lehetőségük a honfitársakkal való kapcsolattartásra, addig a vidéken lakók között számosan vannak olyanok, akik a nyelvi nehézségek miatt és társaság hiányában a legnagyobb elszigeteltségben, szinte bezártan élnek. Főként ez utóbbiak számára jelent Tångagärde egy olyan felüdülést, mely erőt ad számukra a kitartáshoz, akkor is, ha úgy érzik, hogy máskülönben róluk megfeledkeztek.

A gyülekezeti otthonban szolgálatot teljesítők közül senki nem kap fizetséget, az otthon felelős vezetőjén, Koltai lelkészen kívül, akinek e tisztség beletartozik szolgálatába.

Ahhoz, hogy tevékenységünket a jövőben is folytathassuk, a javítási munkák tervezését és kivitelezését azonnal

1966 - Áhítat Tångagärdén. Jobbra Terray László és Pósfay Emese
(Diakép Koltai Rezső tulajdonában)

1967 - Szabadtéri előadás Tångagärdén
(Diakép Koltai Rezső tulajdonában)

meg kell kezdenünk. Eddig kb. tizenöten ajánlották fel önkéntes segítségüket, s híveink részéről további néhány ezer koronányi e célra szánt hozzájárulásra is számíthatunk. Ha kérésünk a Lutherhjälpennél meghallgatásra talál, s 20.000 koronát a javítások cáljára gyülekezetünk rendelkezésére bocsátanak, számíthatunk rá, hogy 1967 nyarán 200 vendéget fogadunk, ugyanis nyári konferenciánkra és gyermektáborunkra már ennyien jelentkeztek. Mindenek előtt adja Isten, hogy az ő magyar gyermekei számára tett ilyen nagy beruházás ne legyen hiábavaló! - fejezi be 1966 novemberében kelt beszámolóját Koltai Rezső.

Az *Evangélikus Élet* 1967. december 24-i számában Várady Lajos: Magyar istentisztelet - Stockholmban című cikkét olvashatjuk. Most ebből idézünk.

"Egyházunk küldöttsége Stockholmban is járt, és talált ott egy magyar szigetet, kicsi Magyarországot. November 19-én, vasárnap délután érkeztünk a stockholmi, igen előkelő Oscars gyülekezet kápolnájába. A bejáratnál találtunk énekeskönyveket, ugyanazokat, mint idehaza a mi templomainkban. A gyülekezet szépen énekelt s úgy láttam, közel ötvenen voltak együtt, ami az adott körülmények között komoly eredménynek számít és egyházszeretetnek mondható. Koltai Rezső lelkész, aki különben régebben textilmérnök volt és azután végezte el Svédországban a teológiát, mély és tartalmas igehirdetést tartott, majd a gyülekezet előtt köszöntött bennünket meleg, testvéri hangon.

A nagy terem végében hat terített asztal körül gyülekeztünk szeretetvendégségre. Mielőtt azonban leülhettünk volna, mindnyájunk körül csoportok alakultak és záporoztak a kérdések az otthoni egyházi helyzetről, emberekről, lelkészekről, gyülekezetekről. Pándy Kálmán gyülekezeti felügyelő szólalt fel legelőbb és régi barátként köszöntötte közös barátunkat, Åke Kastlund igazgatót, aki egyszemélyben lelkész és diplomata, több nyelven beszél, de legjobban a szeretet nyelvén. Azután Koltai Rezső adott tájékoztatást a gyülekezet történetéről.

A "Skandináviai Magyar Evangéliumi Egyházközösség" 1957-ben alakult meg. Célja: az evangélium hirdetése magyarul a skandináviai magyarok között! Négy társgyülekezet a szolgálat oszlopa, a stockholmi, a malmői, a hel-

singborgi és a göteborgi, de Koppenhágában és Oslóban s másutt is tartanak istentiszteleteket. Az Ágostai Hitvallás éppenúgy kézben forog, mint a Heidelbergi Káté. A gyülekezet létszáma növekszik! A szolgálatnak van jövője! Kezdetben azt hitték, hogy előbb-utóbb beolvadnak a svéd nemzeti egyházba, de éppen az ellenkezője történt: a gyülekezet izmosodott. Az első lelkész, Glatz József nagyszerű alapot vetett, közel háromezer családot látogatott meg, így most már, a szervezés nehéz évei után 17 városra terjed ki és három országra az evangélium magyar nyelvű hirdetése! A Lutheránus Világszövetség, személy szerint pedig Bo Giertz püspök és Åke Kastlund igazgató eleinte anyagi alapot is biztosítottak, de erre már nincs szükség, mert nagy fordulat következett be november 1-től kezdve: a stockholmi püspökség elismerte a magyar nyelvű szolgálatot svéd egyházi szolgálatként és a lelkészt félidejű szolgálattal felvette a svéd lelkészi kar tagjai közé. Egyben az Oscars-gyülekezet elfogadta a magyar gyülekezetet "leánygyülekezeteként". Örvendetes volt a lelkészi jelentésben az is, hogy az igehirdetés után más egyházból való magyarok is érdeklődést mutatnak.

A családi közösségben a magyar küldöttség vezetője, D.Káldy Zoltán püspök szólalt fel először, bemutatta munkatársait, megköszönte Koltai lelkész igehirdetését, Pándy felügyelő meghívását. Kérte a gyülekezetet, hogy legyenek egységesek az Igéhez kötötten a magyarországi lelki testvérekkel még az adott más körülmények között is. "Nektek nehéz ebben az új világban, nekünk pedig új utat kellett találnunk odahaza" - mondta többek között. "Bizalommal és szeretettel köszöntelek Titeket - fejezte be a püspök -, és kívánom, hogy legyetek ennek az országnak becsületes állampolgárai, velünk pedig tartsátok meg az egységet a Jézus Krisztusban."A püspök ezután átadta egyházunk jelképes ajándékait, két teológiai művet és több imádságos könyvet. Azután dr. Nagy Gyula professzor majd én adtunk rövid tájékoztatást - írja Várady Lajos. Búcsúzásul Pándy Kálmán felügyelő megköszönte Kastlund igazgatónak, hogy vendégeket vitt a magyar gyülekezetbe. Koltai Rezső lelkész még kifejezte kívánságát, hogy a felvett kapcsolatok mélyebbek legyenek és még többet teremjenek. "Isten adjon néktek türelmet az imádkozásban és a szeretetben." Imittamott könnyek peregtek... Gyors kézszorítások, röppenő üdvözletek ennek is, annak is, hívogatás a többszöri látogatásra és igehirdetésre. Közben belebotlottunk szaladgáló gyerekekbe, akik talán már svéd anyától születtek. Hisszük, hogy majd megtanulnak magyarul imádkozni..."

Összeállította: **Molnár-Veress Pál**

PROTESTÁNS SZABADEGYETEMI KONFERENCIA

Az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem idei Akadémiai Napjait 2003. május 25-31 között Palicson, Szabadka közelében tartja. A 33 éves Szabadegyetem fennállása óta először rendez konferenciát a Szerbiához tartozó Vajdaságban, ottani barátai, kivált *dr. Bordás László* orvos, volt református főgondnok és *Réti Katalin* szabadkai ref. lelkész meghívására. A hatnapos találkozó témája: *Vándorlásaink.* Szakemberek előadásai és munkacsoportok foglalkoznak a magyar történelemben meg-megismétlődő kivándorlások, az 56-os forradalmat követő menekülés, a szomszédállamok magyar kisebbsége egyrészének elvándorlása, és a legújabban Magyarországra történő „bevándorlás" kérdéseivel, teológiai, történeti, szociológiai, népességpolitikai, gazdasági és orvosi szempontból.

Szokás szerint reggeli áhítatok és gazdag esti kultúrműsor, hangversennyel és színházi előadással Szabadkán, egészítik ki a tudományos igényű programot. Áldozócsütörtökön ökumenikus istentisztelet lesz Ómoravicán, *Dolinszky Árpád* szabadkai ev. esperes, *Bereczky Ildikó* harkányi ref. lelkész és *Miklósi Vári Katalin* debreceni unitárius lelkész szolgálatával. Május 31-én fakultatív bácskai kirándulással ér véget a találkozó, amelynek védnöke *Kasza József,* a Vajdasági Magyar Szövetség elnöke, jelenleg Szerbia miniszterelnökhelyettese.

Érdeklődés, jelentkezés (április 30. előtt): Kótai István, Itasruhweg 21, CH-8245 Feuerthalen, tel./fax: +41 / 52-659 25 06. E-mail: familiekotai@freesurf.ch

ÍGÉRETE ELSŐ FELÉT TELJESÍTETTE

2002. december 22-én barátai, tisztelői köszöntötték a 80 éves Szente Imrét. Még hetvenedik születésnapján megígérte ünneplőinek, hogy tíz, majd húsz év múlva újabb kötetben jelentkezik írói, költői, műfordítói, publicisztikai termésével. Ígéretének első fele már teljesedőben van: születésnapi ajándékként tavasszal megjelenik esszékötete. Az Új Kéve szerkesztőinek és olvasóinak nevében Isten áldását kérjük Imre bátyánkra, lapunk állandó szerzőjére, hadd teljesíthesse ígéretének második felét is, hogy tiszta forrásból merített kincsestárából, jókedvéből, egyéniségéből mi is még sokszor meríthessünk. Isten éltesse sokáig!

1985 - Régi szép idők. Koltai Rezső, Kalocsi Miklós és Szente Imre
(Diakép Koltai Rezső tulajdonában)

Szente Imre

ESŐ UTÁN KÖPÖNYEG...

Gondolatok az áprilisi hazai kormányváltásról

„Eső után köpönyeg" – van-e egyáltalán értelme több szót vesztegetni az áprilisi hazai választásokra? Bizony, sokakat ért hideg zuhanyként azoknak minden előrejelzést és jóslatot meghazudtoló eredménye, a „nép-nemzeti" kormányzás vége, számos ígéretes kezdemény magvaszakadása, melyeknek kibontakoztatásához olyannyira szükség lett volna még egy négy éves periódusra. Majdhogynem gyászhangulat vett erőt a fél országon s méginkább az elcsatolt magyar kisebbségeken és hát lehet mondani: a nyugati magyarság túlnyomó többségén is, aminek oka nemcsak a jobboldal balsikere volt, hanem a diadalmas baloldallal kapcsolatos korábbi rossz tapasztalok emléke is.

Nemcsak hazánkban, hanem Európa keleti tájainak többi országában is ehhez hasonló riadalmak kísérik a kormányváltást, mely szinte rendszerváltás számba megy, akkora szakadék tátong a győztesek és a vesztesek közt. A svéd választások, mint a minapában lezajlott is, jóval kevesebb érzelmet kavarnak föl, a mégoly éles szócsaták ritkán fakadnak gyűlölködésből, s a választás másnapján, még kormányváltás esetén is, arra virradnak a választók, hogy tulajdonképpen semmi sem változott. Így van ez Angliában s Amerikában is, ahol pedig látszólag kivont karddal s ideológiával szembenálló két óriáspárt osztozik a szavazatokon.

A magyar választások második fordulóján, amikor végleg bizonyossá vált a baloldal győzelme, mármár beleéltem magam, hogy nálunk is egy ilyen nyugatiasan civilizált váltás történt: Orbán Viktor egy világfi nagyvonalúságával ismerte el vereségét és gratulált utódjának, miután lekötelező mosollyal nyugtázta s köszönte meg népe támogatását: „Sokan voltunk, de nem voltunk elegen." Modora szemmelláthatólag győzelemittas ellenfeleire is hatott, akik bizony korántsem tettek tanúságot valami jómodorról a választási kampány folyamán. Ám a csalódott nép-nemzeti tömegek és politikusaik sem tudtak vezérük stílusában belenyugodni a vereségbe: gyanúsításokba, vádaskodásokba, tüntetésekbe, a választások tisztaságának kétségbevonásába öntötték ki keservüket, majd az új kormányfő múltjában találtak csúnya foltokat, kárörömmel s bosszúszomjjal követelve leváltását, pedig bizony öngólt lőttek, csak a szocialistáknál is elszántabb s agyafúrtabb ellenfelüknek, a gyér számú, de annál befolyásosabb SzDSz-nek adtak alkalmat fontoskodásra és tündöklésre, hogy ők legyenek a szocialista miniszterelnök megmentői. E kevéssé épületes komédiával aztán meg is indult az egymás múltjában való turkálás, mely napjainkban is folyik a sajtóban s egy eleve meghasonlott, működésképtelen vegyesbizottságban, ahol minden hájjal megkent rókák húzzák az időt s akadályozzák az igazságnak olyannyira kívánatos tisztázását, a végleges leszámolást a jelent mérgező múlttal.

A külső szemlélőben óhatatlanul fölmerül a kérdés, okos dolog-e ma a Fidesznek ehhez hasonló kicsinyes csatározásokra pazarolnia erejét és idejét; nem volna-e fontosabb teendő, hogy rendezze saját sorait, áttekintse s kielemezze az elmúlt évek tanulságait, hogy kellő módon fölvértezve készüljön a négy év múlva esedékes „visszavágóra"? Nem azt kellene-e tisztáznia, milyen hibákat, mulasztásokat követett el, mivel gyűjtött parazsat a saját fejére, szaporította ellenségeit potenciális híveinek táborából, akik most csalódott elkeseredésükben az ellentáborra voksoltak, holott semmi jót sem reméltek annak országlásától? Mert világos, hogy nemcsak olyanok szavaztak a szocialistákra, akik őket akarták a kormányra, hanem olyanok is, akik nem kértek többé a Fidesz kormányzásából, a „fiúk zászlólengetéséből, a fidesz-kölykök hujjogatásából", ahogy régi pesti barátom kifejezte, akivel hazalátogatásaim során többször vitattunk meg időszerű és nagyobb távlatú politikai kérdéseket. Barátom reményteljes várakozással nézett a Fidesz országlása elé 1998-ban, ahogy mások közt mi is, akik a kilencvenes évek elején egy alkalommal a Magyar Házban hallgattuk Orbán Viktort és társait, s el voltunk bűvölve politikai tisztánlátásuktól, energiát sugárzó fiatal optimizmusuktól, már akkor Magyarország jövendő miniszterelnökét látva vendégünkben. Annál jobban meglepődtem pár éve, mennyire megváltozott barátom véleménye a Fidesz kormányzásáról: keserű, kemény szavakat használt, hogy „eljátszották nemzetünk utolsó nagy lehetőségét", léhaságot, önteltséget, cinizmust, a nemzet értelmi színvonalát lekicsinylő populista politikát hányt a szemükre. Nyári országjárásom során volt alkalmam tapasztalni, hogy véleményével, keserű kritikájával korántsincs egyedül. A kiábrándultak közt meglepően sok volt a fiatal értelmiségi, akik szinte személyes sértésnek fogták fel és dühös ellenzékiséggel viszonozták a kormány politikai stílusát.

Barátom és ugyancsak akadémiai végzettségű felesége s két felnőtt fia a közelgő választások előtt sóhajtozva üzenték, hogy bizony „két rossz közül" kell majd választaniuk. Hogy kétségem se legyen affelől, hogy melyik „rossz" mellett döntöttek, elküldték **Tamás Gáspár Miklós** vitriolos kritikáját, mondhatnám förmedvényét, melyet a múlt év decemberében írt az „Orbán-feudalizmus" ellen. Barátom neje ezzel a jeligével látta el a küldeményt: „a szívemből beszél ez a TGM". Elolvasása után azt üzentem vissza, hogy TGM-ben én sem csalódtam; pontosan azt adta, amit tőle várni lehetett. Ha nem tajtékozna, komolyan is lehetne venni néhány megállapítását.

Hogy ne kelljen mindig hiányos tájékozottságomból eredő bizonytalan ítéleteimre támaszkodnom, a továbbiakban három hazai írást ismertetek: TGM ellenséges támadása mellett két Fidesz-barát, de kritikus éltől, szemrehányásoktól nem mentes cikket Csoóri Sándor és Kolozsvári Papp László tollából. Bátorkodom ugyanis föltételezni, hogy nagy valószínűséggel egyik sem került itt jelenlévő kedves hallgatóim kezébe, s így nem fölösleges az ismertetés. Hisz nem kis csodálkozásomra úgy tűnik, hogy Ana Maria

Elhangzott a Magyar Házban, az Önképzőkör 2002 szeptemberi összejövetelén.

Narti legújabb román nacionalista kirohanása is elkerülte figyelmüket. A Dagens Nyheter közölte a hölgy arcképével együtt augusztus 18-án. Úgy is mint a folkpartiet országgyűlési képviselője Narti lelkesen üdvözli Lars Leijonborg választási csalétkül bedobott javaslatát, hogy nyelvvizsgára kell kötelezni az állampolgárságért folyamodó bevándorlókat, nem hagyva ki a *ziccert*, hogy ugyanezen a tűzön meg ne süsse a maga kis nagyromán pecsenyéjét. Korholva ugyanis azokat a hasszontalan kisebbségeket, amelyek elkülönülő célzattal vonakodnak megtanulni a többségi nyelvet, Narti a Romániában, Szlovákiában és Ukrajnában élő „szélsőséges nacionalista magyarokat" hozza fel elrettentő például. A kis hamiskártyás arról persze nem szól, hogy ezek a magyar kisebbségek sohasem folyamodtak román s egyéb állampolgárságért, csak a trianoni gaztett szolgáltatta ki őket kényre-kegyre „szélsőséges nacionalista" államoknak. A többségi nyelveken pedig valamennyien megtanultak szegények, jól felfogott érdekükből, bár őket erre senki jogosan nem kötelezhette, hisz például a finneknek eszükbe se jutna, hogy finn nyelvtudást követeljenek Åland lakosaitól, csak azért, mert a szigeteket egy nemzetközi határozat Finnországhoz csatolta 1921-ben. Önkormányzatukban svéd anyanyelvükön boldogulnak, amiről nem is álmodhatnak elszakadt véreink mohó nacionalista államok boa constrictor ölelésében.

De lássuk hát, mit ír négy hónappal a választások előtt TGM. Aggodalmának ad kifejezést: „sajnos, nem lehetetlen, hogy az egységes jobboldal megnyeri a jövő tavasszal esedékes országgyűlési választásokat", ami azt is valószínűvé teszi, hogy az őszi helyhatósági választásokon „a jobboldal elsöprő többséget szerezhet... Ha ez bekövetkezik, az már nem lesz kevesebb, mint rendszerváltás. Ez szerintem tragédia volna..., annak ellenére, hogy a szociálliberális és szabadelvű ellenzéki pártok iránt nem érzek semmiféle lelkesedést."

E bevezetés után rátér az Orbán-kormányzat sajátságainak elemzésére, azt kutatva, milyen korábban már megvalósult rendszerekhez hasonlít. Úgy találja, hogy számos vonása emlékeztet a Horthy- és a Kádár-rezsimre, e „konzervatív rendőrállamokra", igazándi őse azonban a középkori hűbérállam, amelyben a hivatalnokokat és az alattvalókat személyes függés fűzte az uralkodóhoz. TGM szerint Orbán olyan típusú vezető, mint Putyin, Kucsma és Nastase, akik „sikeres, erőszakos, rámenős, asztalcsapkodós főnökök", azonban rend helyett a „rendetlenség és a káosz szálláscsinálói". Országlásuk következménye a jogállam felbomlása, hisz az igazságszolgáltatás sem lehet pártatlan ott, ahol a bírák s egyéb hivatalnokok nem függetlenek, hanem „a szuverén fejedelem (vezér) iránti személyes vagy misztikus hűség vezeti" őket.

Putyin, Kucsma, Nastase... - no hiszen, szép társaság! Erről jut eszembe, hogy TGM egy másik cikkében, melyet a Dagens Nyheterben sikerült elhelyeznie, Berlusconival és Haiderrel hozza össze, a svéd lap pedig ezekkel az imposztorokkal közös fényképen mutatja Orbán Viktort mint veszélyt a demokratikus Európára. Lám, azért nálunk is léteznek olyanok, akiknek elég hosszú a kezük ahhoz, hogy nyugati sajtóorgánumokban feketítsék be politikai ellenlábasaikat – és hazájukat! Jusson csak eszünkbe a választási kampány alatt a Washington Post-ban megjelent gyalázkodás is!

TGM áltárgyilagos, áltudományos elemzése mögül időnként ki-kicsap a habzó gyűlölködés, alattomos vagy nyílt vádaskodás. Ime egy csak úgy mellékesen odavetett gyanúsítás: „... sok aggodalmat okoz a miniszterelnök családjának és baráti körének hirtelen és megmagyarázhatatlan meggazdagodása." Más helyen, számomra érthetetlenül, ezt olvasom: „... Orbán, akit Simicska Lajos álnéven méltatlannak találtak állami intézmény vezetésére, akit Schlecht Csaba álnéven érdemi vizsgálat és érdemi tárgyalás nélkül fölmentettek, de akit Varga Tamás álnéven még köröznek..." Megkérdeztem villámpostán barátomat, mit akar jelenteni ez a nekem kínai szöveg s Orbán állítólagos álnevei és „köröztetése", de adós maradt a válasszal. Lám, ilyen övön aluli ütéseken, piszkolódásokon is kész átsiklani egy reményeiben csalódott volt Orbán-támogató!

Egy Mancur Olson nevű, számomra ismeretlen írót idézve TGM két fajtáját különbözteti meg „a főhatalmat gyakorló informális csoportoknak: „megtelepedett banditák" és „nomád banditák". „Az előbbiek igyekeznek lekenyerezéssel pacifikálni a meghódított népességet, az utóbbiak fütyülnek a hódoltsági aljanép érdekeire és érzékenységére, kifosztják és odábbállnak. Az Orbán-törzs átmeneti típus a kettő között, de azért inkább nomád. Térségünkben az uralkodó hatalmi modell mindenütt az Aranyhordáé. Ezt örökölte meg az oszmán és az orosz cári birodalom, sőt a Monarchia is átvett belőle elemeket... Hűbéri enklávé a modern kapitalizmusban – mire emlékeztet ez? Természetesen a maffiára. De a maffia Olaszországban formailag mégsem legális. Nálunk azonban ez a kormány. Don Vittorio kormánya".

TGM szívesen tetszeleg saját maga s ország-világ előtt az igazi forradalmár szerepében, akinek még az SzDSz sem volt elég radikális, ki is vált belőle, hogy tisztán őrizze magában a munkásforradalom eszményét, melyet eddig minden állítólagos megvalósulása elárult és meghamisított, a szociáldemokrácia éppúgy, mint a kommunizmusnak nevezett képződmények a szovjettől a Kádár-rendszerig. Csak a Tanácsköztársaság és Ötvenhat kurta közjátékaiban, a munkástanácsokban jelentkezett a maga tisztaságában, mert nem volt ideje az elfajulásra. Ötvenhatot mindenki igyekszik kisajátítani, természetesen az Orbán-kormány is, pedig Ötvenhat kizárólag a prolié, akit a paraszttal, „a büdös zsidóval", „a büdös cigánnyal" együtt Orbánék mélyen megvetnek – véli TGM. A proli azonban ezt nem tudja, ezért félő, hogy a választásokon Orbánékra adja szavazatát. Ezért fordul cikke befejező mondatával intő szóval a közelebbről meg nem határozható „prolikhoz", József Attilát idézve: „Gondoljátok meg, proletárok!"

Nehéz összeegyeztetni TGM forradalmiságát azzal a reakciós hévvel, amellyel kitart a francia mintájú egységes, kisebbségbeolvasztó nemzetállam eszméje mellett, amikor ez az államtípus, legalábbis Európa nyugati felében, a fellazulás jeleit mutatja, a légiesedő határokon át immár réseket sem kell keresni a természetes emberi közösségeknek, az egy anyanyelvet beszélő, közös kultúrájú, gazdasági s egyéb érdekekkel összetartozó régióknak, csoportoknak.

Szörnyen rossznéven veszi, hogy Orbánék „a független nemzetállam honpolgári (patrióta) identitásmodelljét feloldják egyrészt a státustörvénnyel (amely szerint a „magyar" fogalma teljesen elválik a „magyar állampolgárétól", ez pedig az etnikai, nem pedig a nemzetállam felé mutat), másrészt a hazai etnikai kisebbségek elleni rasszista kampányokkal. Bár minden nyugati diplomata és eurokrata szerint a Fidesz-Magyarország a regionális instabilitás és destabilizálás tűzfészke (és nemcsak így látnak bennünket, hanem így is van). Orbán Viktor nem „nemzetpolitikát" folytat, hanem refeudalizációs, aranyhordás politikai ösztöneinek megfelelően ott is informális hatalmat akar szerezni megbízás nélkül, ahol semmi keresnivalója, teszem azt Erdélyben. Világraszóló botrány, hogy miniszterei és államtitkárai úgy flangálnak Erdélyben – amellyel egyébként fikarcnyit se törődnek - , mintha az övék volna (nem pedig az ottaniaké, így az erdélyi magyaroké is), annak a zömmel illegálisan odasíbolt pár milliócskának a fejében, ami ezeknél a lelkiismeretet pótolja." – Ugyancsak elégedetten dörzsölhették a kezüket e tirádát olvasva a státustörvénynek kényszeredetten engedő szomszédállamok nacionalista vezetői. Most aztán, az alaptörvények aláíróinak uralomra jutásával, valamennyien föllélegezhetnek: senki sem ijesztgeti őket, hogy nem jutnak az Európa nevű mennyországba, ha nem bánnak jól kisebbségeikkel.

Orbán Viktornak és kormányának pocskondiázása után TGM rátér a baloldal szemrevételezésére és arra, miért vannak aggályai annak győzelme felől. Mindenekelőtt attól fél, hogy a választások szabadsága korlátozott lesz, minthogy a teljes médiaszabadság szerinte csak a nyomtatott fővárosi sajtóra érvényes. Ezzel az állításával akaratlanul is elárulja magát a cikkíró: teljes médiaszabadságon ő azt érti, hogy minden nagy példányszámú, biztos megélhetésű sajtóorgánum a baloldal kezében legyen, annak uralmát készítse elő. Hisz a vak is látja, hogy a nép-nemzeti oldal lényegesen kevesebb és szegényebb sajtóterméket képes csak naponta megjelentetni, s mint Csoóri Sándor panaszolja, nem áll rendelkezésére az *Élet és Irodalom*-hoz hasonló, minden standon kapható, újság-formátumú hetilap, melyben egy nagyobb terjedelmű aktuális hozzászólást elhelyezhetne. Ezzel rá is mutattunk a Fidesz-kormány talán legvégzetesebb mulasztására: elhanyagolta a média visszahódítását, ami nagyban hozzájárult választási kampányának elégtelenségéhez s így vereségéhez is.

Továbbá a baloldal győzelmi esélyeit csökkenti TGM szerint a választók politikai tájékozatlansága, vagyis hogy nem tudják, kik az ő igazi barátaik. Ez áll a munkásságra is, melynek öntudatosítását elhanyagolják a baloldali pártok, lévén mindkettő hamisítatlan polgári párt, messze attól az ideáltól, amilyennek TGM az igazi baloldalt elképzeli. Az Orbán-rezsim viszont elbódította a munkást és a prolit a nemzeti maszlaggal, a baloldali pártokat ugyanakkor hamis nyomokra terítette: „A szociálliberális sajtó két esztendőt fecsérelt el avval, hogy felült egy titkosrendőri provokációnak: a Torgyán-ügynek (Torgyán lehet, hogy simlis, de Orbánékhoz képest ministránsgyerek – jegyzi meg TGM zárójelben). Egy másik esztendőt csurkázással és miép-ezéssel fecsérelt el, miközben a szélsőjobb kétharmada a Fidesz – MDF – MKDSz-ben van."

Zárógondolatként azt a kérdést teszi fel a cikkíró, „miért, mitől lesz jobb nekünk, ha majd a szocialisták és a liberálisok kormányoznak? Miért jobb az egyik polgári politika a másiknál?" E kérdésre ily drámai, patetikus feleletet ad: „mert a balközép kormány esetleg kevésbé lesz rettenetes, ha a nép majd harcba száll jogaiért és érdekeiért..." – Szinte halljuk a vészharangok kongását, amikor eljön a harag napja, s Orbán igazi arca a maga rettenetességében mutatkozik meg. Minket azonban a kormányváltás befejezett ténye után komolyabb aggodalommal tölt el TGM kancsal bizakodása, hogy a baloldali kormány „talán tompítja az utódállamokkal kialakult konfliktust." Ezt ugyanis nem teheti másképp, csak engedményekkel, meghátrálással, elszakított véreink sorsukra hagyásával. Amire a világon semmi ok sincs ma, amikor már módunk van Európára hivatkoznunk szívós unszoló tárgyalásaink során, hisz nincs szó „konfliktusokról", csupán megrögzött előítéletek, félelmek eloszlatásáról, elavult beidegződések, a Funár-féle gyűlölködés, piszkálódókedv leszereléséről. Az Orbán-kormány érdeme, hogy legalább megpróbálta, s már ennyi is elég volt a letargiába süllyedt lelkek vigasztalására és serkentésére. TGM-et és pártfogoltjait ez szemmelláthatólag nem érdekli. Az ő álságos nemzetféltésük így fogalmazódik meg: „Ha a jobboldal most megint hatalomra jut, nem megy el többé... Ám egy évtized vagy több Orbánnal ki tudja, mennyi időre szívná ki az életerőt ebből a szerencsétlen országból..." Az ilyen mondatokból is gyűlölködés szól, méghozzá oly mélyen gyökerező, hogy leszerelését megkísérelni sem érdemes. Kár. A választások előzményei, lefolyása és utóhullámai, melyeknek tanúi lehettünk s lehetünk a médián keresztül, egy végzetesen kettészakadt magyarságról adnak hírt, egy áldatlan állapotról, melynek megszüntetésén kellene fáradoznia minden hazáját és népét szerető magyarnak. Pedzettem is sokat emlegetett hazai barátomnak, hogy a Fidesz vereségéből még valami jó is származhatna, ha merev szembenállás helyett közeledne nemzeti érzületű szocialistákhoz, mert hiszen köztük is vannak „nemzetben gondolkodók", még a Kádár-korszak szereplői közt is, de főleg a fiatalok közt, akik nem éltek felnőttként a Kádár korszakban.

Így-e vagy másképp, de a Fidesznek meg kell változnia, akár győz, akár veszít – ezt a tanulságot szűri le a most ismertetendő másik cikk írója, **Kolozsvári Papp László**, 62 éves, valóban Kolozsvárról származó, de Budapesten élő regény- és esszéíró, akinek a hazai közállapotokról írt szarkasztikus cikksorozatát olvashattam a *Kortárs* folyóirat számaiban. A *Kortárs*-ban jelent meg ez az írása is az említett cikksorozat utolsó számaként áprilisban, közvetlenül a választások előtt.

„Hogy semmi sem lesz olyan, mint volt, hogy rohamost történelmi négy évként révedünk majd vissza a Fidesz első négy évére, az még akkor is igaz, ha a Fidesz megnyeri a választást. Azt hiszem, megnyeri. Egészen biztos vagyok benne. Úgyhogy nyugodtan eltűnődhetek, ha mégsem nyeri meg, ugyan miért nem?" – e szavakkal kezdődik egy csalódott, de azért nem átkozódó, nem a Fidesz ellen szavazó, csak rezignált és keserű magyar elmélkedése annak a pártnak és kormánynak szerepléséről, amelynek uralomra jutásához annak idején, mint budapesti barátom is, nagy reményeket

fűzött. KPL kiábrándulása is korán kezdődött, és a Fidesz idei választási kampánya során tetőződött. Riadalommal vegyes csodálkozással látta, mennyire elhanyagolnak minden propagandát, rá se hederítenek a baloldal alpári támadásaira, sem a tévé sem a sajtó lehetőségeit nem használják ki, hogy feleljenek rájuk. „Bambába hajló estéimen azon méláztam, vajon a fiúk azt hiszik, hogy elég, ha ők csak bejönnek, hogy ők legyenek a szép" – írja a maga jellegzetes stílusában. „... rá kellett jönnöm, hogy a fiúknak tényleg nincs médiapolitikájuk, hamvas ifjú hölgyek és pelyhes úrfik tesznek éjt nappallá, minek következtében nem történik semmi." Eszébe jut Stumpf István 1999 őszén tett nyilatkozata, hogy „most már csak azokat kell megnyerni, akik ellenünk vannak", mert a többiek már be vannak húzva, mint a kézifék. Megütközött akkor e korai elbizakodottságon és önelégültségen, hisz ha nem szavaz valaki posztkommunistákra vagy anarcholiberálisokra, attól még nincs megnyerve, nincs „eldobódva a gyönyörtől". De még a Fidesz teljesítményei, melyekkel büszkélkedni szoktak, sem bűvölnek el egyértelműen mindenkit: „a gyes miért töltené el önkívületi gyönyörrel a nyuganyót s a nyugdíjemelés a költőképes tyúkanyót?", mikor ugyanakkor a baloldal megszállta média fáradhatatlanul sulykolja a Fidesz-reformok lekicsinylését, a Fidesz-politika kíméletlen kritizálását, aminek mindíg ugyanaz a refrénje, hogy „a fiúk menjenek a búsba". A „fiúk" viszont elhanyagolták valamiféle elleninformációs kultúra megformázását, holott híveik közül sokan felkínálták szolgálataikat. Nyilván KPL is megtette ezt, hiába, s mint látni fogjuk, Csoóri Sándor sem talált meleg fogadtatásra segítőkészségével.

Elmaradt az ellenkultúra kitenyésztése az irodalmi életben is, ami szám szerint talán kevés, de súlyra annál jelentősebb szavazót jelent; „csakhogy ez a pár száz szavazó folyamatosan, néha magas színvonalú szövegekben ontja magából a fanyar kedvetlenséget. Az a pár száz író, a többség, aki a Fideszre fog szavazni, nem azért teszi, mert jól érzi magát, hanem azért, mert ebből a baloldalból nem kér... Az olyan ember kissé üres érzésével áll a választóton, mint aki teljes bizalommal kínálta fel szolgálatait, s nem tartottak rá igényt... Átfűzték, mint tű fokán a tevét, mintegy mellesleg, véletlen-szórakozottan. Viszont – Stumpf mintára – odamennek farokcsóválni, esengő, alélt képet vágni az ellentáborhoz." E kissé személyeskedő oldalvágást kiegészíti a következő általánosabb, de még kíméletlenebb megállapítással: „De önök meg fogják nyerni a választást, az én szavazatommal is. Szabadjon azonban megjegyezni, hogy egész irodalompolitikájuk abban merült ki, hogy megpróbálták lenyúlni a mások által megcsinált palikat. Nem bíznak annyira az ítélőképességükben, uraim, hogy csináljanak már meg önállóan valakit, vagy ahogy a költő mondja: 'Jó, ne engem, de valakit / segítsenek már győzelemre'? A vers különben így kezdődik: 'Összefognék, ha volna kivel'; ehhez én rímtelen prózában csak annyit teszek hozzá, hogy miközben a magyar föld kiárusítása körül folyik a politikai zsákbanfutás, a magyar irodalom kiárusítása már befejezett tény. A visszavásárlás esélyei kétségesek. Hogy ki vette meg? A cethal – Jónás mellé körítésnek." Mire céloz a cikkíró ezzel a keserű humorral fűszerezett szellemes, de a laikus számára talányosan rejtjeles fogalmazással? Arra, hogy irodalmunk már nem a mienk, nem töltheti be többé sok száz éves hagyományainak megfelelően „nemzet-ragasztó" szerepét. Németh László így ír már 1967-ben: „A magyarság szétesése az utóbbi években felgyorsult ... A legnagyobb baj, hogy e folyamat ellen védekezni sem szabad. Fennmaradásunk gondjaitól szenvedni, azokra célozni is: nacionalizmus. A nacionalizmus szóval olyan visszaélés folyik, mely fölér egy idegbénulással." – Tegyük hozzá, hogy a magyar irodalom bénulásával is, amelynek pedig, hogy Illyés Gyulát is idézzem, sajátos kötelessége volna, „hogy együvé tartsa ezt az egy anyanyelvű népet, ennek kultúrájáról gondoskodjék, még hozzá a legmagasabb európai szinten." Ezzel a hagyománnyal kihívóan szakít Esterházy Péter, aki József Attila egy mondatára utalva (*költő vagyok, mit érdekel engem a költészet maga*) vallja: „magyar vagyok, mit érdekel engem a magyarság maga!" Ez a jelmondata a feltétel nélküli globalizáció útjára lépett bal-liberális irodalomnak, melyben nem ismerünk rá többé a magunkéra, főleg arra nem, ami exportra jut belőle, hála külhoni mecénásoknak s buzgó hírverőknek. Ilyenekkel azonban ma kizárólag a „nemzetietlen" baloldal rendelkezik, a nép-nemzeti oldalnak legtehetségesebbjei is szigorúan „otthon maradnak". Még jó, ha nem püföli őket az övön alul ütő baloldali kritika mind hazai mind külföldi orgánumokban, mint Németh Lászlót, aki, ha sírjában megfeszül, sem szabadul a megbélyegzéstől, mely őt mint írót s mint embert érte. S mint Tamás Gáspár Miklósból, a nyugati sajtóorgánumoknak hála, nagy filozófus és meghallgatásra érdemes humanista, úgy lesz tegnap Konrád Györgyből, ma pedig Esterházy Péterből „a legnagyobb magyar író". Sőt, – amit hiába vártunk Illyés Gyula, Weöres Sándor esetében – a regény- és önéletrajzíró Kertész Imrét Nobel-díjra érdemesnek ajánlotta nemrég a Dagens Nyheter, egész oldalnyi riportot és két féloldalnyi portrét közölve róla. Ezt érti Kolozsvári Papp László a magyar irodalom immár befejezett kiárusításán. Lehet találgatni, mit ért a „cethalon", aki megvette „Jónás mellé körítésnek".

Joggal hányja azt is a Fidesz kormány szemére, hogy „döglődni hagyja az irodalmi lapokat". A *Kortárs* szerkesztősége minden szám megjelenése előtt gondban fő, össze tudja-e kaparni a kiadás költségeit, gyakran kénytelen kihagyni egy számot, hogy aztán később kettős számmal kárpótolja némileg előfizetőit. Ugyanakkor az ellentábor folyóiratai biztos anyagi bázissal rendelkeznek, hála a külföldi szponzoroknak. Szemrehányással fordul a Fideszkormányhoz: „Nem alázzák meg mértéken felül a magyar irodalmat, miközben sokmilliárdos zenetermeket és sporttereket hoznak tető alá?"

Az írók után a pedagógusokra keríti a sort a cikkíró, a potenciális Fidesz-támogatók valóban nagy és jelentős csoportjára, akikkel ugyancsak mostohán bánt az Orbán-rezsim. „Miután a létminimumhoz hozzátették a nyolc százalékot, uraim, most rádumálnak, hogy milyen nagylelkűen gondoskodtak? ... Én nem hencegnék azzal a nyolc százalékkal, hiszen csak azt juttatja a tanárok eszébe, hogy mennyire le voltak ők sajnálva... A pedagógus nyolc százaléknak akkor lett volna értelme és propagandaértéke, ha százszázalékos emelés előzi meg. Ehelyett...? 'Ha kilátszik az a csont, rátömködjük a betont', ahogy a másik költő mondja.... Miközben a katonatiszteknek majdnem száz százalékot

nyestek oda. A pedagógusok, a többség még így is, csak azért fog önökre szavazni, mert utálja a posztkommunistákat, az anarcholiberálisokat és mao-sartre-iánusokat."

Említettem már, hogy nem egy értelmiségi fiatallal találkoztam, aki szinte személyes sértésnek fogta fel, és dühös ellenzékiséggel viszonozta a Fidesz politikai stílusát, a nemzet értelmi színvonalát lebecsülő gesztusait. Ezt teszi szóvá KPL is: „Uraim, önök megnyerik a választást, az én szavazatommal is, jóllehet négy kerek esztendő alatt képtelenek voltak nem áttételesen megszólítani az országot. Önök képtelenek voltak össznépi örömöt gerjesztő dumát kinyomni, mozgalmat beindítani. Mindig csak műbeles virsli a vursliban: legnagyobb tűzijáték! korona az országházban! és egyéb szimbolikus hókuszpókuszok!" – Mi tudjuk, mi kell a népnek! – ezt a hetyke önteltséget olvassa ki a Fidesz stílusából. A választás eredménye bizonyítja, hogy nem tudták, hogy rosszul tudták.

„Nem veszítettek el minket, uraim, önök meg fogják nyerni a választást, de hangulatunk fanyar" – folytatja KPL a Fidesz-kormány mulasztásainak listáját. „A vadprivatizált országból egy centimétert sem sikerült visszaszerezni…" A Postabank-botrányban százhatvanmilliárd tűnt el: „Uraim, ezt a pénzt valakik lenyelték, s ebbe önök belenyugodtak." Említi az un. Tocsik-pert s hasonló botrányokat is, hozzáfűzve: „Ahol ez a morális dögvész végiglengi a tájat, ott az emberek már kezdenek semmiben sem hinni, még annak az ellenkezőjében sem." Talán a legvégzetesebb mulasztás azonban a „médiacsata" fel nem vállalása. „Se sajtó, se televízió, se tömeggyűlés" – még csak ki sem lehet deríteni, meg se lehet vitatni, mi hiányzik az országnak. Mert hogy valami hiányzik, azt megmutatta a MIÉP naggyűlése március 15-én: a Hősök terén több mint kétszázezer ember jelent meg.

„És önök mégis nyerni fognak, uraim" – ismételgeti újra meg újra, mintha önmagát akarná meggyőzni. „Önök a legjobbak ma Magyarországon. Vehetik ezt bóknak, de vehetik nem annak is. Igazán nem kívánom önöknek, de önök *már csak azért is* nyerni fognak, mert a magyar radikálisok (MIÉP) önérdekük ellenében is önöket fogják támogatni, ha szorulna a hurok. Nagyon nem akarják, hogy Horn Gábor megszüntesse a magyar nyelv és irodalom és a történelem oktatását, hadd válasszon szabadon az a tanár, mit akar tanítani: Asszírbabilóniát vagy Kaliforniát?" Íme, egy kis föllebentése a közeljövő függönyének, mire lehetünk elkészülve most, hogy a Horn Gáborok és Magyar Bálintok kezébe került a közoktatás! Ám KPL a Fidesz választási győzelme esetére is veszélyt jósol: „És mivel győznek, uraim, önök mások lesznek! Lesz eufória, dögnagy megigazulás! És ami biztos lesz: a hatalom szocialista visszaszerzésének egy még kétségbeesettebb hadjárata. Az ellenzék … polgárháborús hangulatot fog gerjeszteni … megkísérli kormányozhatatlanná tenni az országot." Ez a jóslat alighanem teljesült volna, ha a Fidesz-kormányt újra megválasztják. Jöttek volna a taxis- és egyéb blokádok, mint megboldogult Antall József kormánya alatt. Hát ezt legalább elkerültük.

Végül egy tanács a Fidesz címére, amit most, veresége után is megfogadhat: „Önök eddig nagyon praktikusak voltak, uraim, s ez meg fogja hozni a választási győzelmüket, az én egyetlen szavazatommal is, de induljanak el másfelé és gyorsan. Hogy csak ennyire teljék, azt nem fogja még egyszer elhinni az ország fele, plusz egy fő."

A harmadik írás, melyet kedves hallgatóim figyelmébe ajánlok mint „eső után köpönyeget", a *Hitel* folyóirat júliusi számában jelent meg a főszerkesztő, **Csoóri Sándor** tollából. De a föntebb bemutatott két cikkhez hasonlóan ez is korábban, még a választás előtt íródott, pontosabban a két választási forduló között, amikor a nemzeti szárny az első nagy megrendüléstől kábán azért még bizakodott, hogy április 21 meghozza a győzelmet. „Aggódva várom a vasárnap estét" – ez Csoóri jegyzeteinek befejező mondata.

Az eleje pedig munkatársai, egész baráti köre derűs bizakodását ecseteli, amit a közvéleménykutató intézetek kedvező előrejelzései tápláltak, még az olyanoké is, „akiknek munkatársai szívesebben találkoztak volna éjjel a Lánchídon egy tizenkétfejű sárkánnyal, mint a kormány sikerét bizonygató újabb és újabb számadatokkal." Nem én vagyok az egyedüli, akinek így utólag gyanúsak ezek az optimista előrejelzések: nem valami ördögien ravasz átejtés van-e mögöttük, hogy az „úgyis mi győzünk" hangulatában a Fidesz-hívek inkább kirándulni menjenek szavazás helyett?

Csoóri bizakodása nem volt felhőtlen már a kampány alatt sem: vidéki méhész barátjának esetéből láthatta, hogy ellenfeleik a bandita-módszerektől sem riadnak vissza. A méhészt, aki városkájában a Fidesz-kormánynak toborzott új híveket, három jól öltözött állítólagos üzletember kereste fel, a méz értékesítésének jobb módszereiről tárgyaltak vele, majd kérték, hogy mutassa meg nekik „birodalmát". Gyanútlanul kocsijukba szállt, de alighogy kiértek a városból, durván rátámadtak, s megfenyegették, hogy kinyírják, ha abba nem hagyja a „magyar-toborzást", majd kilökték az autóból a puszta közepén. A Rákosi- és a Kádár-korszakból ismerős módszerek nyomán baljós előérzet és szorongás uralkodott el az író kedélyén, akit a magyar történelem megtanított, hogy nálunk sohasem az történik, ami logikus és szükségszerű, mindig közbejöhet valami kisiklás, „a beteljesülés előtti pillanatokban zökken egyet a föld nyugaton vagy keleten, valakit épp lelőnek, s a láthatáron szétfut a vére, s történetünk menete gyorsan megváltozik." Most sem tudott szabadulni rossz sejtelmeitől: „mi akkor szoktunk kiesni az árbockosárból, amikor már látszik a föld" – írja.

A rendszerváltás óta eltelt tizenkét évre emlékezve és az azóta egymást gyűlölködve méregető két tábort szemlélve az jut eszébe, amit egy történész a görögökről és a rómaiakról mondott: „a görögök mindent tudtak az életről, a rómaiak pedig mindent tudtak a hatalomról." A hazai baloldal két pártja szöges ellentétben álló priusszal érte meg a rendszerváltást: a szocialisták közt alig volt valaki, aki nem kompromittálta magát a Kádár-korszakban, az „átkos"-ban, ahogy a pesti humor emlegeti. A másik párt, a szabad demokraták fiataljai viszont „lenyűgöző bátorsággal vállalták és ápolták a forradalom emlékét" apáikkal szemben. A rendszerváltás után s a '90-es választások előtt azonban szakítottak a reformkommunistákkal és a Demokrata Fórumban tömörült „kerekasztal"-társaikkal, s „apáik" pártjával, a szocialistákkal léptek szövetségre. Mindkét párt sérülése „bevallhatatlan titkos nyavalya volt" – fejtegeti Csoóri Sándor. „Megértették,

hogy ettől a nyavalyától csak úgy szabadulhatnak meg, ha ők szerzik meg a hatalmat." Ebben emlékeztetnek a rómaiakra, míg az „élet szolgálatára" magukat elkötelező nemzeti pártok a görögökre. A szocialisták, akiknek „a Kádár-rendszer éppúgy megfelelt, mint ami ma van,... tudták, hogy Magyarország a felejtés országa is, és ha ők a demokrácia körülményei között látványosan be tudnák bizonyítani, hogy nemcsak a szocializmus révén akartak jót ennek a népnek, de a megszárnyasodott kapitalizmus és globalizáció révén is, a tömeg öt perc alatt végleg elfelejt mindent." A szabad demokraták viszont maguk felejtik el, „hogy évtizedeken át legendásan gyűlölték a kommunistákat", s immár másodszor is hajlandók állítólag „történelmi kényszerből" velük lépni szövetségre. Ám ez csak mellébeszélés – véli Csoóri, s ebben igaza van. Nem a „történelem kényszere", hanem a hatalom ellenállhatatlan vonzása irányítja politikai lépéseiket. Szerintem taktika volt már a múltban is „legendás kommunistaellenességük". Sokkal okosabbak ők annál, semhogy azt hitték volna, hogy a Kádár-érában a kommunizmus ellen harcolnak. A szamizdát fiataljai az „apák" uralma ellen szervezkedtek, megérezve annak közeli bukását, s tudatosan készültek a hatalom átvételére, hideg számítással felhasználva majd ejtve szövetségeseiket. Megjátszották a „kommunistagyűlöletet", hogy mint kényelmetlen ballaszttól megszabaduljanak a reformkommunistáktól, Pozsgay Imrétől, aki körül egy értelmiségiekből álló igéretes balközép párt szerveződött. Ehhez a körhöz tartozott pesti barátom is. Csak sajnálhatjuk, hogy lassan teljesen felmorzsolódtak az elitnek nem kedvező tömegpolitikában. De a szürke állományára büszke, uralomra törő SzDSz sem találta meg számításait, hiába volt céltudatos kíméletlenségük. Határtalan csalódásukban és sértődöttségükben, hogy a magyar nép nem őket vitte győzelemre a '90-es választásokon, telekürtölték rossz hírünkkel a fél világot, mindent elkövettek, hogy megnyirbálják az Antall-kormány szárnyait és kormányozhatatlanná tegyék az országot.

Csoóri Sándor beszámol marosvásárhelyi élményéről, mily szorongással néznek a hazai választások elé az erdélyi magyarok. Semmi bizalmuk sincs az alapszerződést aláíró szocialistákban, akik nem átallanak rájátszani a választók félelmére, hogy a kedvezménytörvény nemcsak az erdélyi magyaroknak, hanem a magyarul valamennyire tudó románoknak is megnyitja a határt tömeges beözönlésre és munkavállalásra. A hazai és a kisebbségi magyar értelmiség kapcsolatait pedig már a múltban is rossz szemmel nézték. Csoóri szó szerint idézi Horn Gyula nyilatkozatát: „Régóta nem foglalkozom Durayval, szeretném, ha nem foglalkozna a magyar belügyekkel, ő nem magyar állampolgár, nem itt fizeti az adóját." Idézzük emlékezetünkbe Tamás Gáspár Miklós méltatlankodását, hogy Orbán oda is betolakszik, ahol semmi keresnivalója sincs: Erdélybe. Szlovákiában is inkább egy nacionalista szlovákiai párttal ölelkezik a nemzetietlen magyar baloldal és balliberális segédcsapata, mint az ott élő magyar kisebbséggel! – állapítja meg Csoóri Sándor.

Kiáltó nézeteltérés uralkodik bal- és jobboldal között abban a kérdésben is, milyen legyen az a Magyarország, amellyel bekérezkedünk Európába. Csoóri szerint Orbán Viktor és kormánya megértette, „hogy az Európai Közösségbe nem csupán egy olajozottan működő államnak, piaci és termelési egységnek kell belépnie, hanem egy jó képességű nemzetszemélyiségnek, amely nemcsak azért küzd majd, hogy a búza és a paradicsom ára mindig elfogadhatóan alakuljon, hanem azért is, hogy az új évezredbe belépett Európa általa is új értelmet találhasson a züllésbe fordult létezésnek, és Nyugat jól karbantartott dekadenciájával szemben érvényre juttassa a közép-európai és balkáni régió katartikus életerejét." Ez az, amit Németh László úgy fejezett ki, hogy keleten még van miből meríteni, még mindig vannak mélyben szunnyadó, máig feltáratlan kincsei népeinek kultúrájában.

Orbán dicséretére elmondja, hogy egyéni varázsával, megnyerő diplomáciájával sikerült elérnie, „Európa országai 1956 óta először nyitottak úgy ajtót Magyarország előtt, hogy az ajtónyílásban megjelenő arcokon a rokonszenv és az érdeklődés mellett a barátságos mosoly is megjelent." Továbbá hogy „a diplomácia hamiskodó köréből hosszú-hosszú évtizedek után fiatal miniszterelnökünknek sikerült csak kitörni. Sokszor persze csak egyet léphetett, de az a lépés történelmi volt. Egy új stílusú fiatal politikus frontáttörése. Minden politikai ügyeskedés és rámenős propaganda nélkül sok országgal és politikussal el tudta hitetni, hogy Magyarország nem 'idényszereplője' a jelennek, hanem figyelemre érdemes európai ország, nagy történelmi múlttal az idegrendszerében. Továbbá el tudta hitetni azt is, hogy a magyar kultúrából sarjadt Bartókok, Kodályok, Szilárd Leók, Bay Zoltánok, Teller Edék, Szent-Györgyi Albertek, Neumann Jánosok alkotói tehetsége és 1956-os forradalmunk következményei nélkül ma más volna a világ."

Ezen a ponton észbekap a jegyzetek írója, hogy valóságos kortesbeszéd szaladt a tollára. Fölmerül benne a gondolat, hogy a nyilvánosság elé kellene kiállania vele még a második forduló előtt. Ezt azonban nem teheti, mert az egyetlen fórum, mely kihozhatná, az *Élet és Irodalom* című heti újság (az *És*, ahogy még a szocializmusban elkeresztelték azzal a gúnyos célzással, hogy mivel sem „élet" sem „irodalom" nincs benne, egész címéből csak az „és" kötőszó érvényes) a baloldal kezén van. Másrészt az tartja vissza, hogy kiadásával esetleg csak zavart okozhatna a lelkekben. Azt a látszatot kelthetné, hogy ő is kibékíthetetlen ellentétek késhegyre menő harcának tartja a választást, pedighát normális körülmények között az „a demokrácia háborúja" minden csípésével, harapásával, rúgásával együtt. Csak nálunk és az egész balkáni térségben váltak hagyománnyá, őrződtek meg a génekben a halálos ellentétek, melyek a választásokat az elszabadult gyűlölködés orgiájává teszik vagy tehetik, s a választás másnapján sem csillapodnak. Csoóri felsorol néhány ilyen ádáz szembenállást: reformátorok – ellenreformátorok, kurucok – labancok, kiegyezők – negyvennyolcasok, népiesek – urbánusok, kommunisták – kommunistaellenesek, nemzetiek – nemzetietlenek. Ám közelebbről vizsgálva, ez ellentétek, ha a múltban némelyik véres összetűzésekre vezethetett is (szomszédságunkban nemrég vezetett is a vallási és nemzetiségi gyűlölködés Boszniában), országunkban, Istennek hála, mégiscsak túl vagyunk a fanatizmus ily méretű tombolásán, és csak látszat, hogy például nemzetiek s nemzetietlenek, szocik-komcsik és polgárok, ateisták és vallásosok közt ma sem lehetséges helyi vagy országos szintű kiegyezés a békés együttélésre. Az áprilisi választásokon is

volt arra példa s nem is egy, hogy egy megyében vagy városban a kisebbségben maradt pártból küldtek képviselőt a parlamentbe, szóval nem pártállása, hanem egyéni rátermettsége, népszerűsége döntött.

Cikke befejező részében Csoóri a maga szerény modorában előhozakodik panaszaival is. „A televízió esti híradójában ma is látom a fiatal miniszterelnököt szónokolni egyik vidéki városunkban... Lélekszakadva járja az országot... Láthatóan nagyon sikeres mindenütt, és nagyon magányos. Mint a Széchenyi- és a Teleki Pál-féle magyarok. Nem először látom ilyennek. Igazság szerint néha gőgösnek, túlzottan magabiztosnak láttam, s nem vettem észre, hogy a megkeményített arc ezt a magányt rejtegeti. Hirtelen bűntudatot érzek: nem próbáltam segíteni neki. Illetve megkíséreltem néhányszor, de zátonyra futottam. Hol időnk nem volt találkozni, hol a titkárnő azt tanácsolta: írjam le egy fél oldalon, miről óhajtanék beszélgetni a miniszterelnök úrral. Nem írtam le. Nem sértődtem meg, de fontoskodni sem akartam. Az viszont gyakran eszembe jutott, hogy Aczél Györgynek én nyílt és elég konok ellenfele voltam, azonban ha irodalmi, kisebbségi ügyben perelni akartam vele, két napon belül mindig kaptam tőle időt." – Íme, ugyanaz a panasz, amit Kolozsvári Papp Lászlónál láttunk: a segítésre kinyújtott kéz a levegőben lógva marad. Csoóri így folytatja: „Most érzem, hogy erőszakosabbnak kellett volna lennem. Talán nyílt levélben megírnom: mi az, amiben történelmi súlyúnak érzem kormánya és pártja szerepét, s mi az, amiben léhának, felszínesnek. Egyszer már egy Fellini-vallomást is kimásoltam egy könyvből magamnak, hogy a Fidesz vezetőit rádöbbentsem igaz céljaik mellett fiatalos felszínességükre. Fellini egy felfordult világ mitoszáról elmélkedik: „Azon gondolkodom, mi történhetett, miféle rontás érte nemzedékünket, hogy egyszerre csak mint valami abszolút igazság hírnökeire kezdtünk föltekinteni fiataljainkra."

No hisz a fiatalság nem maradandó istencsapása: a „fiúk" is öregebbek lesznek négy esztendővel, amikor újra megpróbálhatják. „Soha többé Fidesz-kormányt!" – csikorgatták a fogukat barátom fiai a vacsoraasztalnál. „Nono!" – intette le őket az apjuk. „Hogy fogjátok ti utálni a szocialistákat négy év múlva vagy még előbb!" Alighanem igaza lesz. Aki megéri, meglátja...

Megkésett tavasz (Molnár-Veress Pál felvétele)

Jókai Anna

IMA MAGYARORSZÁGÉRT

Öregisten, Nagyisten
nézd, hogy élünk itt lenn
katlanba zárva
csodára várva
csöbörből vödörbe magyarok.
Itt élünk se élve se halva
hurrá a vödörben hal van
süthetünk szálkás kis pecsenyét
a friss húst viszi már a fürge menyét
körben a bozótból
ragadozók szeme villog
az elhevert csordákon
áldozati billog.
(csitt, csak csendesen, ne kiálts,
mormold csak, mormold az imát)

Öregisten, Nagyisten
ha Te nem, ki segítsen?
Sovány lakomára
nohabort kínáltak
s akik ezt megitták
bódultakká váltak.
(... csak csendesen, ne siránkozz,
halkan szólj elkábult hazánkhoz)

Öregisten, Nagyisten
érted sóvárog ma minden
akik hortyognak szanaszét
vagy éberen vigyáznak
síkos savas eső alatt
biz egyformán áznak.
(... csak csendesen, mind aki lázad,
báránybőr jelmezben figyelik a házad)

Öregisten, Nagyisten
erősíts a hitben
hogy ami késik

azért el nem múlik
él még a Te nyájad
bárha szőre hullik.
(... csak csendesen, nem használ a lárma,
mostohaszülők közt még árvább az árva)

Öregisten, Nagyisten
más remény nincsen
mint igazad, kegyelmed
hogy Te szabj végül rendet
maradék országnak
adj életes kedvet
a lecsonkolt többit
gyógyítgasd ne engedd
önnön gyilkosává válni -
haza kell találni!
(... csak csendesen, mert vád alá vesznek,
jönnek janicsárék, kerék alá tesznek)

Öregisten, Nagyisten
nem hoztak, de vittek
a vak lóra azt hazudták bátor
suba alatt kupec lett a pásztor
műdalokkal altat nejlonfurulyája
dagonyáztat minket langyos pocsolyában.
(... csak csendesen, ne élvezd a táncot,
csörgesd csak, csörgesd a vattázott láncot)

Fájdalomban boldog régi jó Patrónánk
hegyeink elcsórták, eladó a rónánk
fulladunk a füstben a folyónkban cián
sorvasztja a lelkünk a ránk tukmált Isten-hiány
mértékadó értelmiség minden mérték nélkül!
hóhér a halottal cinikusan békül
dús szobákban álparasztok
a búzát égetik ők nem harasztot
melósvezér nyüszít, uszít
munkásember helyben fut itt
a hajléktalant rendőr verte
shoppingcenter országszerte
mocskos pénznek nincsen szaga
gaztól rabolt s gaz lett maga
és a művész? búsan kérded
megvették a tehetséget
sirasd őket Ősi Anya
zsoldospénznek sincsen szaga.
(... csak csendesen, hagyd Krisztust ítélni,
végtelen időben mindenkit megtérni)

Öregisten, Nagyisten
kit kövessünk s kit nem?
Érlelj az eszmében de a rögeszmét távoztasd
hisztériát űzz el indulatunk meghagyd
a reánk szabott leckét beteljesíthessük
gőgösek se legyünk kétségbe se essünk
nácitudat, bolsitudat
csak álarc a Szörnynek
egyképp meggyötörtek
lám egymásra törnek
gonosz század elment
nehéz évek jönnek
melegítsd eszünket, okosítsd szívünket,
biztass hogy a testvérharc megszűnhet
göngyöld e földgolyót, írjad köntösébe
édes hazánkat annak is kellős közepébe
a lapulást-alkuvást váltsa már valódi béke...
Annyi gyalázatos koron át
őrizd meg számunkra misztikus koronád.
(... csak csendesen, akinek füle van, hallja,
a látónak látható, hasad az Ég alja)

Öregisten, Nagyisten
mit akarjunk s mit nem:
törvényed vezessen
hogy e kis nép oda ne vesszen
át ne lyukadjon helyünkön a térkép
ki ne radírozzon a világi lét végképp
serketsd fel szolgád, a Magyarok Istenét
kend meg könnyektől elhomályolott szemét
küldd le a magasból újra e véres-veres földre
tartsd köztünk szellemét most és mindörökre.
(A Születés előtt túl hosszú volt az Ádvent
- hiszen az életünk hovatovább ráment -
mielőtt nem késő, Te mondd ki az Ámen.)

STOCKHOLMBAN HÚSVÉTKOR FRANCIA-MAGYAR ISTENTISZTELET, MÁJUSBAN A FINNORSZÁGI ÉS ÉSZTORSZÁGI MAGYAR GYÜLEKEZET LÁTOGATÁSA

Húsvét ünnepén, 2003. április 20-án, vasárnap délelőtt 11:00 órai kezdettel a stockholmi Francia Református Templomban (Humlegårdsgatan 13.) kétnyelvű francia-magyar ökumenikus istentiszteletet tartunk.

Május 17-én a finnországi és észtországi magyar gyülekezet látogatását várjuk. Rájuk való tekintettel istentiszteletünket ezúttal szombaton 12:00-kor kezdjük. Híveinket és minden érdeklődőt szeretettel hívunk és várunk!

VALLÁSÓRÁK GÖTEBORGBAN

A legkisebb korúaktól a konfirmációs korosztályig bezárólag, gyermekeink számára vallásórákat indítunk Göteborgban, minden hónap első hétvégén, vasárnap délelőtt 11:00 órai kezdettel, a Kőrösi Csoma Sándor Művelődési Kör bérelt klubtermében (KFUK-KFUM, Gaverigatan 2).

A következő alkalmak: április 6, május 4, június 1. A nyári szünidő utáni alkalmakról időben értesítést küldünk.

IGE ÉS ANYANYELV VERSMONDÓ ÉS BIBLIAOLVASÓ VERSENY

Ez évben 2003. június 7-én, 17:00 órai kezdettel Tångagärdén rendezzük meg az Ige és anyanyelv versmondó és bibliaolvasó verseny országos döntőjét. Kötelező versek és bibliai szakaszok:

4 év alattiak: Weöres Sándor: Köszöntő (Bibliaolvasást nem kérünk);

4-7 évesek: Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne (Bibliaolvasást nem kérünk);

7-10 évesek: Petőfi Sándor: Anyám tyúkja; Máté 28: 18b-20;

10-14 évesek: Arany János: Mátyás anyja; Márk 4: 36-41;

14-18 évesek: Petőfi Sándor: Szülőföldem; Máté 13: 3-9; 18-23.

Tóth Ildikó országos főjegyző minden érdeklődőnek kiküldi az anyagot.

ISTENTISZTELETI NAPTÁR

(Figyelem! Változások az eredetileg közölt időpontokhoz képest!)

					Megjegyzések
			ÁPRILIS		
05	11:00	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kyrk.	úrvacsora	*vas. 16:00 óra helyett*
	12:30	VÄXJÖ	Johannesgården	úrvacsora	
	16:00	BORÅS	Hässleholmskyrkan	úrvacsora	*14:00 helyett 16:00*
06	11:00	LJUNGBY	Szent István templom	úrvacsora	
12	12:30	HALMSTAD	Andersbergkyrkan	úrvacsora	*előrehozva ápr. 21-ről*
	17:30	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	úrvacsora	*előrehozva ápr. 19-ről*
13	15:00	MALMÖ	Stadionkyrkan	úrvacsora	*előrehozva ápr. 20-ról*
19	12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan	úrvacsora	
	12:00	VÄSTERÅS	Kristiansborgskyrkan	úrvacsora	*előrehozva ápr. 26-ról*
	16:30	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	úrvacsora	*előrehozva ápr. 26-ról*
20	11:00	STOCKHOLM	Franska Ref.Kyrkan	úrvacsora	*előrehozva ápr. 27-ről*
	A francia gyülekezet óhajára ápr. 27. helyett húsvétkor közös francia-magyar ökumenikus istentiszteletet tartunk!				
	16:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	úrvacsora	
21	12:00	KATRINEHOLM	Nävetorpskyrkan	úrvacsora	*Húsvét 2. napja, hétfő!*
	17:30	UPPSALA	S:t Pers kyrkan	úrvacsora	
26	15:00	TALLINN	S:t Maria toomkirik	úrvacsora	
27	13:00	HELSINKI	Alppila-templom	úrvacsora	

					Megjegyzések
			MÁJUS		
03	11:00	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kyrk.		*vas. 16:00 óra helyett*
	12:30	VÄXJÖ	Johannesgården		
	16:00	BORÅS	Hässleholmskyrkan		*14:00 helyett 16:00*
04	11:00	LJUNGBY	Szent István templom		
10	12:30	HALMSTAD	Andersbergkyrkan		
	12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan		
	17:30	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan		
11	15:00	MALMÖ	Stadionkyrkan		
	16:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan		
17	12:00	STOCKHOLM	Franska Ref.Kyrkan	*finn vendégek!*	*előrehozva máj.25-ről*
	A finnországi magyar gyülekezet tagjaival közös istentisztelet vasárnap helyett szombaton 12:00-kor kezdődik!				
31	12:00	VÄSTERÅS	Kristiansborgskyrkan		
	12:00	KATRINEHOLM	Nävetorpskyrkan		
	16:30	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan		
	17:30	UPPSALA	S:t Pers kyrkan		

					Megjegyzések
			JÚNIUS		
01	11:00	LJUNGBY	Szent István templom	úrvacsora	
	16:00	JÖNKÖPING	S:t Franciscus kat.kyrk.	úrvacsora	
06-08		*TÅNGAGÄRDE*	*Pünkösdi Gyülekezeti Napok*		
08	11:00	TÅNGAGÄRDE	Trogared *Konfirmáció *Pünkösd*		
	16:00	GÖTEBORG	S:t Jakobs kyrkan	úrvacsora	
14	12:30	VÄXJÖ	Johannesgården	úrvacsora	
	12:30	HELSINGBORG	EFS-kyrkan	úrvacsora	
	17:30	SÖLVESBORG	S:t Nicolai kyrkan	úrvacsora	
15	12:30	HALMSTAD	Andersbergkyrkan	úrvacsora	
	15:00	MALMÖ	Stadionkyrkan	úrvacsora	
21	12:00	VÄSTERÅS	Kristiansborgskyrkan	úrvacsora	*előrehozva jún.28-ról*
	15:00	TALLINN	S:t Maria toomkirik	úrvacsora	
	16:30	ESKILSTUNA	Tomaskyrkan	úrvacsora	*előrehozva jún.28-ról*
22	11:00	STOCKHOLM	Franska Ref.Kyrkan	úrvacsora	
	13:00	HELSINKI	Alppila-templom	úrvacsora	

A csoda *(Folytatás a 2. oldalról)*

mindenható?" Válasz: „Azon, hogy Isten mindenható, azt értjük, hogy Isten mindent megtehet, amit akar, *de törvényeivel ellenkezőt nem cselekszik.*" (Kiemelés – T. K. A.) De hiszen itt saját belső törvényeiről van szó: arról, hogy sohasem cselekszik gonoszságot, mert ez lényével összeférhetetlen. Isten nem lehet alárendelve a teremtett világ törvényeinek; ez azt jelentené, hogy egyáltalán nem mindenható!

Az idézett vélemény értelmében Jézus, amikor a kánai menyegzőn a vizet borrá változtatta, ***megszegte*** a természet törvényeit. Tulajdonképpen minden csodatételekor ez történt. Milyen következtetést vonhatunk le ebből? Azt, amiből az említett történetvizsgálók kiindultak, hogy Jézus csodái meg sem történtek, és a Biblia nagyrészt hamis mesék gyűjteménye? Vagy pedig azt, hogy Jézus jellemtelen volt, mert nem tisztelte a természet törvényeit? Esetleg azt, hogy talán nem is Isten, hanem a sátán ereje hozta létre a neki tulajdonított csodákat? Lám, milyen ingatag talajra léphetünk Isten természetét megkérdőjelező téves kijelentésekkel.

Kétségtelen, hogy nem vagyunk könnyű helyzetben. Az utóbbi évszázadok szellemi légköre valamennyi porcikánkat igyekezett kétkedéssel átitatni. Minden bizonytalanságunk, kételyünk vagy akár heves tiltakozásunk ellenére mégis tudomásul kell vennünk: Isten él. Hatalmas Istenünk természetfölötti erejével ura a természet erőinek is. S bár esetleg nehezünkre esik, el kell ismernünk, hogy mindenható. Feleslegesen igyekszünk Őt némileg magunkhoz kicsinyíteni mindenhatósága körmönfont kétségbevonásával. Ha lehetetlennek tartjuk a csodát, Isten mindenhatóságát vitatjuk el, ezzel pedig az Ő valódi mivoltát tagadjuk. Magyarul: istentagadók vagyunk – bármint szépítgetnénk is a dolgot. Jézus csodáktól megfosztott történelmi személyének „tudományos" képe hamis, arra szolgál, hogy Isten tagadására és Isten helyett a társadalomnak való alávetettségre manipuláljanak vele bennünket. A különbség lényeges: Isten azt akarja, hogy a belső értékeink őrzésével megtartsuk magunkat, a „modern" (vagy „posztmodern"?) társadalom pedig, hogy értelmünket megzavarva a szabadság csillogó látszatával körülvett modern rabszolgákká tegyen.

Bizonytalanságunkban gyakran köntörfalazni kezdünk, Isten utáni vágyunkat rejtegetve, elfojtva, a lelket érintő dolgokban önmagunk előtt is kitérünk a határozott válaszadás elől. Igyekszünk nem venni tudomást arról, hogy álláspontunk hiányával még szembenézni sem merünk. Pedig amíg az alapkérdésekben nem foglalunk egyértelműen állást, addig egy emberi köztes létben lebegünk, és meglehet, egy nap rájövünk, hogy a langyosak közé tartozunk, akiket kiköp majd az Isten. Közben képtelenekké válunk arra, hogy észrevegyük a magunk vagy mások lelkében végbement csodát, és talán eljátsszuk a lehetőségét is annak, hogy eltölthessen bennünket az a lelki béke, amiben a földön csak az igazán hívő ember részesül.

Csoda bármikor bekövetkezhet, a hétköznapokban is. A mindnyájunk életében lehetséges legnagyobb és számunkra legfontosabb csoda az, ami bennünk történhet. Nélkülünk ez nem mehet végbe, de Isten segítsége nélkül sem. Isten akkor segít, ha kitartóan kérjük rá. Csoda, de ezúttal nem természeti törvények hatásának elhárítása történik, hanem lélektaniaké. A lehúzó megrögzöttségeket kell felszakítani és eldobni, a világ immár otthonossá lett olcsó (és demoralizáló vagy legalábbis elgyengítő) csábításait kitiltani és (újra)felfedezni a helyes és helytelen közötti különbségtétel éltető nehézségeit. Olyan, mint amikor egy vastag betonréteggel borított virágoskertet bénító terheitől megtisztítunk, hogy a sarjak újra kihajthassanak. Újjá kell születnünk – amint ezt Jézus a feladatunkká tette –, amennyiben szeretnénk meglátni Isten országát, vagyis üdvözülni akarunk. Ez azonban – mint Jézustól tudjuk – az embernek Isten nélkül lehetetlen. De aki kér, az meghallgattatásra talál.

Ezt a csodát megtérésnek hívják, és köztünk sok olyannak is szüksége lenne rá, aki többé-kevésbé hívő embernek gondolja magát. Az első lépés az, ha a hiúságok helyett határozottan Istent választjuk. Nagyon sok belső munka következik ezután. Onnan tudhatjuk, hogy jó úton vagyunk, ha öröm áraszt el bennünket, valahányszor Istenre gondolunk.

Új kéve

ISSN 1400-8998

A Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség lapja – Az Északon élő magyarok ökumenikus fóruma
(Ungerska Protestantiska Samfundets tidning Ungrarnas ekumeniska forum i Norden)

Megjelenik negyedévente – évi 4 szám
(Utkommer kvartalsvis – 4 nr per år)

Årgång XI. évfolyam
Nummer 1. szám
Mars 2003 március

Felelős kiadó (Ansvarig utgivare)
az Egyháztanács (Kyrkorådet)

A lapnak kinevezett szerkesztősége nincs, a szerkesztési munkákat a lelkész végzi.
(Tidningen har ingen utnämnd redaktion, det redaktionella arbetet utförs av pastorn.)

Molnár-Veress Pál
Granövägen 126
S-151 64 Södertälje /Stockholm/
Telefon/Fax: +46–(0)8–550 160 66

E-mail: ujkeve@telia.com

Nyomda (Tryckeri): Ekonomi-Print AB
114 85 Stockholm – Storgatan 19
Telefon/Fax: +46–(0)8–783 81 24/ 667 98 18
Referens (Kontaktperson): Jerry Petterson
E-mail: tryckeriet@ekonomiprint.se

Példányszám (Upplaga)
1 500

2003-tól lapunkat csak az egyházfenntartási járulékot vagy támogatást fizető tagjainknak küldjük térítésmentesen. Kérjük azokat, akik csupán a lapra kívánnak előfizetni, tájékoztatásért szíveskedjenek Pap Iván országos pénztárosunkhoz fordulni:
181 30 LIDINGÖ, Frisksportarvägen 2
Tel: 08–731 83 60 Fax: 08–731 08 28

Postgiro számlaszámunk:
Ungerska Protestantiska Samfundet
Postgiro 602047–3

MÁS ÉSZAKI/BALTI ORSZÁGOKBAN ÉLŐ MAGYAR GYÜLEKEZETEK MEGBÍZOTT VEZETŐI
(A szolgálatot alkalmanként meghívott lelkész végzi)

ÉSZTORSZÁG – Tallinn/Tartu
BÁN ISTVÁN
EE-50013 TARTU Pohla 13-1
Tel: +372–740 54 55 Mobil: +372–506 96 42

FINNORSZÁG – Helsinki
NAGY GÁBOR
SF-10300 KARJAA Kauppiaankatu 32
Tel: +358–19231242 Mobil: +358–505503858

NORVÉGIA – Oslo
HORVÁTI GYÖRGY
N-1357 BEKKESTUA Parksvingen 43
Tel: +47–675 621 05

új kéve POSTTIDNING B
UNGERSKA PROTESTANTISKA SAMFUNDET
Returadress: 151 64 SÖDERTÄLJE Granövägen 126

Munkácsy Mihály: Golgota (1884)

Reményik Sándor

NAGYPÉNTEKI SZERTARTÁS

Ágyam fölött, a feszület fölött
Karácsonytól egész Nagypéntekig
Híven virrasztott egy fenyőfa-ág.
(Ó, szelíd dísz, ó vad nyomorúság!)
Hű zöldje végül mégis elkopott,
Lett ő is szikkadt, aszott kis halott.
Éreztem: nálam tovább nem marad,
Nem bírja lelki szárazságomat,
S egy durvább illetésre szertehull.

De nem ily halált szántam én neki.
A kemencében énekelt a tűz,
Zsoltároztak a lángok lelkei.
A száraz ágat helyéről levettem,
Vigyázva, ahogy halottat viszünk, -
S a tüzes kemencébe bevetettem.
Nagyot lobbant, - és színes lett a láng.

Erdők nagyságos tömjén-illata
Elborította rögtön a szobát.
A száraz ágból kiröppent a lélek,
Jöttek adventek, - karácsonyok, - évek,
És hittem én is: hátha mégis élek...

Nagypéntek volt, a fűz már ideadta
Barkáját kedves kéz által nekem,
Hogy a szent főnek új dísze legyen.
Az ólomszínű éji ég alatt
Langyos, ébresztő áramlat haladt,
És gyermekkorom ölén, a hegyen
Rügyet bontott a borostyánbokor.